

BOLGÁR FERENCZ, A HONVÉDELMI MINISZTERIUM ÚJ ÁLLAMTITKÁRA.

lép elő s Veres Pálné emléksobrának megalkotására szólítja a magyar hölgyeket.

Lebilincselő egyéniségével lelkes társakat gyűjt maga köré. Bámulsó lelkierejével, szeretettel és kitarással vezérel, küzd és győz. Jel-szava az, hogy olyan nagy érdemet, mint a Veres Pálnéét, jutalmazni nemcsak emberi és honleányi kötelesség, hanem nagy tisztesség is.

Veres Pálné tisztelőinek egész serege csatlakozik a nemes mozgalomhoz. Kortársak és fiatalok, az ő eszméinek egyaránt hívei, szívük szeretetével, a női hatalom nagy erejével építik a kimagasló vezér emléksobrát. A munka be van végezve és a munkások mostan teszik le a művészi alkotás talpatzát a hálás megemlékezésüknek babérkoszorúját.

Veres Pálné emléksobrát Kiss György budapesti szobrászművész alkotta. Carrarában faragták fehér márványba. Az ülőalak két méter, az édesvízi mészkőből készült talpazat 1,70 méter magas. A talpazaton a következő felirat van bevésve:

VERES PÁLNÉ.

Küzdött, hogy a nő műveltségével és szívvel a nemzeti jólét tényezője lehessen.

A szobor költségeire közadakozásból és igen ügyesen rendezett mulatságokból mintegy 27.000 korona gyűlt össze.

Budapest székes főváros a díszesen rendezett Erzsébet-téren, tehát a város szívében adott helyet az első márványszobrának. Szgh. T.

BOLGÁR FERENCZ,

A HONVÉDELMI MINISZTERIUM ÚJ ÁLLAMTITKÁRA.

Jekelfalussy Lajos honvédelmi miniszter mellé Bolgár Ferenczet nevezte ki államtitkárral a király. Ez a kinevezés egyáltalán nem keltett meglepetést, mert a közvélemény már régóta jelölte Bolgár Ferenczet ez állásra s szinte magától értetődőnek találta kinevezését.

Ez egyszersmind a mértéke annak is, hogy az új államtitkár mennyire rátermett feladatára. Megvan mind a két képessége rá: a katonai ügyekben való szakértelem és a parlamenti gyakorlat. Ifjabb korában mérnökari katonatiszt volt s a hadseregben való kilépése után is jelentékeny, egy időben nagy feltűnést keltett katonai irodalmi munkásságot fejtett ki. A parlamentben is, melynek 1887 óta állandóan tagja, főleg a katonai ügyekben szólalt fel. Az Ap-ponyi politikai hívei közé tartozott s vezérével együtt lépett be a szabadelvűpártba. 1904 november 18-ika után kilépett a pártból s a disszidensekhez csatlakozott, a kikkel együtt részt vett az alkotmánypárt megalakításában. A múlt évi rövid tartamu országgyűlésen egyik alelnöke volt a képviselőháznak. Most 55 éves, java erejében levő férfi, a kire a magyar honvédség fejlesztésében sok szép feladat vár.

A TISZA.

Hegyek között fenyők aljának
Egy kicsiny forrásra lelek.
S a mint bölcsőjét visszahagyta.
Utjában mind beszédesebb.

Pajzánul csillogtatja habját
És egyre követésre int,
Megyek kanyargós útja mellett,
Jól figyelem lépéseit.

Haladva, egy-egy fordulónál,
Mint ha pihenni vágya már;
Erdők, hegyek köszöntve nézik,
Talan egy búcsuszóra vár.

Nem, nem pihen, sőt köves ágyát
Mélyebbre mindig ő veti,
Teherből is veszen magára,
Hogy más vidéken vesse ki.

Sötét erdők elmaradoznak,
A völgy mindenegyre szélesebb,
Több tudog más világrészről
Mondásbító történetet.

S a Tisza csöndesen susogja:
«Vágy, álom engem is ragad,
De nem hagyom el hütlenséggel
Az édes, hön partokat.»

«Még rossz kedvből is, hogyha néha
Rendes ágyamat elhagyom,
E kárt újabb, dús aratással
Megfizetem én, gazdagon.»

«S mikor hosszu, nehéz utamban
Kinálnak jó nyugvó helyet,
Mily jól esik, hogy hazám földjén
Örökre megpihenhetek.»

Szabó Sándor.

A RÉGI ZONGORA.*

Midőn a nap bágyadtan száll alább
S egy messzenyúló ferde fénynyaláb
Egyik butorról a másikra lebben,
Oly tétovázva sildik ott tova,
A hol a melán nyugvó nagy teremben
A divatját múlt őszi zongora
Borong elrejtve s elfeledten.

Ki tudja, már hány éve állhat itt,
Mióta első tiszta hangjait
Merészen küldte ámulók fülébe?
De az idő gyöngéden bánt vele,
Agg testét roskadástól megkímélte
S ezernyi hanggal még ma is tele,
Csak oly idegen a beszéde!

El nem szakadt egyetlen húrja se,
Bár oly sok év rozsdája vonta be;
Billentyűi, bár elárgultak, épek
S hiába várják finom újjait
Egy rég elporladt, gyöngéd női kéznek,
Hogy létre keltsék, a mi benn lakik,
A min nem fog halál, enyészet.

Hej! szép is volt, midőn még hajdanán
Az édes-bús akkordok hallatán
A titkolt vágy ikerpárját kereste,
Szent érzelmtől lángolt a kebel,
Mindent, mi földi, gyarló, messzevetve
S a szív dal szárnyain rebegte el,
Hogy siron túl is él szerelme.

De most? Beront a nyüzsgő, vig csoport
S gúnyolva küld egy megvető mosolyt
Üdvözletül a néma szenvedőnek,
Majd pajzán ujjak táncot lejtenek
Billentyűin, vadul verdesve őket,
Akár csak vásot, fúrge gyermekek,
Kik egy sirhonton kergetőznek.

* A Petőfi-Társaság Vigyzó-pályázatán dícsérettel kitüntetett költemény.

S hogy vig, ledér nórára készítetik,
Kettőzve érzi szenvedéseit
S titkolt búját neheztelön kitérja.
A sívár gajd tombolhat rajta már,
Kaczaghat a jelenkor léhasága,
Belézők egy lágyabb dallam-ár:
A mult édes melódiaja...

Sorsod, szegény, elaggott zongora,
De sok bús lélek sujtó ostora!
Lézengenek, mint sírtalan halottak,
A vidám élőknek játékszerűl,
Szótlanúságuk fagyra kelletlen olvad,
Ha ösztökélt kedélyük földerül,
De titkon mégis csak zokognak.

Szabados Ede.

A KÉT TÓNI.

Elbeszélés. — Irta Gottier Lajos.

I.

Éjjelre olyan csinos hóvihár kerekedett, hogy a vén fák az erdőn csak úgy csóválták a fejüket: — Soha ilyet!

Aztán oda oda csaptak galyaikkal a rozoga, öreg kastély ablakaihoz.

Beatrix álmatlanul hanykolódott ágyában. Végre megszólalt:

— Alszol, Tóni?

Bátyja a másik szobából felelt:

— Nem alszom. Mi bajod?

— Hallod ezt a vihart? Még a fejünkre dől ez a vén kastély.

— Dehogyan dől. Nagyobb időket is átélte ez már.

— Tóni! Én úgy félek. Hallod a farkasokat, hogy üvöltönek?

— Rádérnek. Egyéb dolguk sincs.

— Én nem tudom, te mindent olyan flegmatikusán veszel. A helyett, hogy most a fővárosban farsangolnánk, itti tengődünk az erdő közepén, ebben a nyomorult fészekben, a farkasok társaságában.

— Csak tőled függ, hogy más társaságod is legyen. Eredj feleségül Szentérdyhez, ő még tán arra is ráadja fejét, hogy Pestre vigyen farsangolni. A milyen szerelmes beléd, kitelik tőle.

— Köszönöm a jó tanácsot. Ha egyebet nem tudsz, ebből nem kérek.

— Akkor ne panaszkodjál, hanem tűrj békével.

— Én nem is tudom, mi örömdől telik az ilyen életben? Magaddal együtt engemet is eltemetsz. A legszebb éveimet így kell eltöltenem.

— Betta! Betta! Soha se jön meg az eszed. Talán én nem örvendének, ha egy kis örömt tudnék szerezni neked? De ha egyszer nem telik jövedelmünkkel, hogy a fővárosba huzzoljunk? Ez az öreg kastély mégis csak födelet ad nekünk. A föld is kitermi azt az eleséget, a mire szükségünk van. Sőt még egy kis fölösleges is jut. Ha azonban bérbe adnám, annyi bért sem kapnánk, a miből Pesten becsületes lakást tartunk. Hiszen ősmered a fővárosi életet. Volt módod benne a férjed életében. Tudod, mi a cifra nyomorúság.

Az asszony mormogott még valamit, aztán a falnak fordult és elaludt.

A két testvér, a harminczöt éves Gaálóczy Tóni és tiz évvel ifjabb nővére: Beatrix itt születtek és itt nőttek fel az ősi házban, mely félóránnyira feküdt a falutól. Szüleik korán elhaltak s a leány a szomszéd városba került növeldebe. Onnan ment férjhez Morványi Lajoshoz, egy fővárosi bankhivatalnokhoz. A férj azonban két évi házasság után meghalt, s az özvegy visszakerült fivéréhez.

Réggelre a vihar megszűnt s a Gaálóczyak öreg kastélya pompás száraz téli napra virradt. És délután ott ültek hárman, az ódon ebéd-lőben.

A harmadik: Szentérdy Péter, fiatal birtokos volt. A szomszédos pusztán lakott, Sövényesken. Én a délezeg magyar szerette az özvegyet becsületes szívének egész melegével. El is mondta neki százszor, meg ezerszer. Az pedig csak játszott vele. Asszonyi hiúságának hízgett ez a nagy szeretet, s talán, ha a férfi nem mutatta volna ki annyira érzelmet, hamarabb felé hajlik a szép asszony szíve. Így azonban —

mert nagyon is biztos volt a szerelmében — csak hitette őt, és halogatta a kenyéértérést, a nélkül hogy igent vagy nemet mondott volna neki.

A házigazda az ablaknál állt és elnézte a hóborított százados tölgyeket. Beatrix és az ő állhatatos lovagja ott ültek egy kis thea asztalnál, a kandalló előtt, melyben hatalmas hasáb-fák pattogtak. Minden meg volt a hangulathoz. A kandalló tüze és az ősi képek az öreg ház falán.

A fekete szemű, szöghajú Beatrix olyan volt a roccoco brokát pongyolában, — melyet valamelyik dédanyjának lavendula illatu szekrényéből szedett elő — mint egy elefántsontra festett pasztell XIV. Lajos korából.

Kipirult arcczal kevergette theáját, mialatt az ifjú makacs, mohó vágygylal nézett édes szép arczába.

Aztán megrázta a fejét.

— Nem, Szentérdy. Nem akarok még férjhez menni. Ez ugyan furesn hangzik egy asszony szájában. De maga ismeri elmúlt életemet. Először gyermekből lettem asszonnyá. A nélkül, hogy ismertem volna a szerelmet. Örvendtem a menyasszonyi ruhának és a lakodalmi tortának. Most még egy kicsit élvezni akarom az életet és a szabadságot. Mert utóljára is csak az lesz a vége, hogy fölmegyünk Tónival a fővárosba. Ha maga igazán szeret és kitart mellett, és... majd egy hosszabb idő múlva megújítja ajánlatát, és... és ha én akkor nem fogok mást szeretni, akkor nem bánom, a felesége leszek.

Az ifjú sóhajtott.

— Ez ugyan gyenge biztatás.

Beatrix melegen mosolygva nézett rá.

— Hát a barátságom semmi? Apró fehér kezét belétemette a férfi hatalmas barna markába.

Szentérdy áhitattal emelte ajkaihoz a kis kezét.

— Most pedig, uram, beszéljünk egyébről. Mulattasson engem.

Keserves mulattatás volt biz' az, a mit Szentérdy Péter elkövetett. A társalgás sehoggy se ment s az ifjú már épen baba készülődött, a mikor az öreg kocsis megérkezett a postával.

Két egyforma hivatalos nagy levelet hozott. Az egyik Gaálóczy Tóninak volt czimezve, a másik meg özvegy Morványi Lajosné, született Gaálóczy Beatrix nevére szólt.

A két levél tartalma is egyenlő volt. A czimzettekét hivatalosan arról értesítették, hogy néhai nagybátyójának, Gaálóczy Barnabásnak az özvegye, Kendreó Judit elhalálozott és fele részben őket tette örökösévé. A hagyaték egy négyemeletes budapesti palotából állt, melynek felét a Gaálóczy testvérek öröklék, a másik felét pedig a végrendeletkötőnek egy vérszerinti rokona, Kendreó Tóni kapja.

A testvérek ámulva néztek egymásra. Aztán mind a ketten egyszerre nyujtották az iratot Szentérdynek. Olvassa el ő is.

Mialatt az ifjú elolvasta, Beatrix már annyira magához jött a meglepetésből, hogy kifejezést adhatott féktelen, csapongó örömeinek.

— Tóni! Tóni! Pestre huzzoljunk! Ez volt az első szava. Aztán kacagott és össze-csapta a két kezét örömeiben.

— És maga nem is gratulál nekünk? — Az ifjú meghatatlan szorongatta mindkettőjök kezét.

Nem nagy öröm volt biz' ez neki. Most még messzebb esett tőle a szeretett asszony, a ki önző boldogságában nem is gondolt erre.

Tóni azonban megértette, mi megy végbe az ifjú lelkében. Melegen megszorította a kezét és részvételt nézett rá.

— No, erre ugyan sohase gondoltunk. Szólt Beatrix. Én a némit nem is ismertem. Azt hittem, hogy már régen meghalt.

— Én ismertem. Jóllehet még kis diák voltam, a mikor találkoztam vele. Régen volt.

— De vajjon ki lehet az a Kendreó Tóni, a kivel nekünk osztolni kell? — kérdezte Beatrix.

— A Kendreókkal mi nemcsak ezen a réven, hanem vérszerinti: rokonságban is vagyunk, magyarázta bátyja. — Atyai nagyanyánk Kendreó leány volt, bodaházi Kendreó Mária.

— Szóval a Gaálóczyak és Kendreók között már két házasság volt... Beatrix elgondolkozott...

— Nem lehetetlen, hogy egy harmadik is

KALIFORNIA: Los Angeles fotósaja.

Nemethy Károly föltétele.

létre jön, — szólt Szentérdy Péter kelletlenül mosolygva.

— Ugyan, hová gondol? ... (De azért Beatrix elpirult, mint a csinyen ért gyermek...) Azt sem tudjuk milyen ember és hány éves? ...

Aztán boldogtervezgetésekbe merültek. Szentérdy hősies elszántsággal vett részt a társalgásban. Ott marasztották vacsorára is. A Kendreó Tóni neve sokszor fordult elő, és Beatrixon olyankor mindig sajátos izgatottság volt észlelhető...

Mielőtt aztán Szentérdy hazament volna, abban állapodtak meg, hogy a testvérek egy hét múlva, bizonytalan időre, fölmennek a fővárosba s a kastélyt és a hozzátartozó csekély birtokot Szentérdy Péter gondozására bízzák.

Persze Beatrix keveset aludt ezen az éjjelen. Csak hajnal felé nyomta el az álom. Álmában Kendreó Tóni jelent meg előtte... (Sajátságos... Ez az álomalak egészen olyan volt, mint Szentérdy Péter...)

II.

Elutaztak. Szentérdy Péter ott maradt az öreg kastélyban az ő mélységes szerelmével. Nem volt a napnak egyetlen szaka, egyetlen órája, a melyben ne gondolt volna arra a szöke hajú, sötét szemű asszonnyra, a ki boldogan és ezer reménnyel telve hagyta őt ott, hogy kirepüljön a nagy világba. Sokat gondolt arra az ismeretlen Tónira is, a ki az utóbbi napokban annyit foglalkoztatta a Beatrix képzelőtehetségét. Ün-kénytelenül gyűlölte őt, a mint a szerelmesek a vetélytársat csak gyűlölni képesek.

Péter sorra kereste föl azokat a helyeket, a hol együtt volt vele. Itt ültek az utolsó estén a kis thea-asztal mellett. Amott az ablakfülkében ígérte meg neki, hogy irni fog néha. Ott a lépésőházban szorította meg a kezét utóljára, mikor elutaztak...

Ezekben az apró emlékekben volt összes boldogsága. Végkéig a kastélyba költözött. Télen ugy sincs sok dolga a gazdálkodó embernek.

Beatrix megtartotta ígérteit. Egy-egy sebtében odavetett képes lapot küldött néha-néha. Rendesen csak pár sor volt rajta és sok ismeretlen aláírás. Egyiken a Kendreó Tóni neve is rajta volt. Valami nagy mulatság közben irhaták. Meglétszott a levélke egész külsején.

Szentérdy ezekre a rövid epistolákra rendszeren hosszú levelekben válaszolt. Kendreó Tónit azonban sohase hozta föl. Nem akarta felté-kenységével még a távolból is gyötörni a mulató asszonyt.

És miközben a Gaálóczy testvérek vigan töltötték a telet a fővárosban, cigány, pezsgő, színház, korcsolya és táncmulatságokkal fűszerezve, Szentérdy esténként ott ült egymaga az ódon ebéd-lőben a füstös családi képek társaságában.

Volt ott a többek közt egy szép asszony arc-képe, a mely nagyon hasonlított Beatrixhoz. Egyik úkanyjok volt, a ki kétszáz év előtt élt.

Szentérdy sokat elnézte ezt a képet. Az arany ráma keretéből ugyanazok a finom metszésű piros és ugyanazok a bársonyos fényű sötét szemek mosolyogtak reá, a melyek annyira elrabolták nyugalmát.

És múltak a hetek, a hónapok és a tél már vége felé járt.

Egy borús márciusi délután Szentérdy ismét ott ült az ebéd-lőben, a kandalló mellett, szemben az arcképpel.

Semmi sem zavarta körülötte a hangulatos csendet, melybe beléolvadt az öreg óra egyhangú kettyegése...

Lassanként lebecsült az alkonyat szürke szárnyaival és eljöttek a suhanó árnyak, magokkal hozva a múlt emlékeit...

A kandalló tüze fantasztikus árnyakat rajzolt a női arcképre és szinte az élet látszatát lehelte rá, a mint elborult és ismét fellobogott...

Hogy meddig ülhetett így, maga sem tudja. Addig nézte a szép asszony képét, a mig elnyomta a buzgóság. De azért álmában is látta a mosolygó ajkakat és a mélységes fekete szemeket...

Egyszer aztán a hangját is meghallotta... Ijedten rezzent föl és zavartan nézett szét maga körül...

A szép asszony kilépett az aranyrámból... Ott állt előtte...

Kalap volt a fején és modern úti ruha simult kacsú alakjára.

A kastély szakácsnője letette az égő lámpát az ebédő asztalra.

Beatrix kacagva csapta össze a két kezét.

— Hát maga így vigyáz a mi kastélyunkra?! Szép ör, mondatom, a ki alszik!...

Az ifjú fölugrott és ajkaihoz emelte az asszony keztyűs kis kezét.

— Hazajött... Itt van!... Isten hozta!

— Igen. Eljöttem rendet csinálni a lakodalmi. — Beatrix hátra nyúlt a két karjával és levette a kalapját. — Mert Pesten csak az esküvő lesz, a lakodalmat itt tartjuk meg. Kendreó Tóni is így akarja. Hát maga talán meg sem kapta az eljegyzési értesítést, hogy nem gratulált?

Az erős ifjú elszíntelenedett.

— Tehát csakugyan ez lett a vége?... — No hiszen az előre látható volt, mihelyt megérkeztünk Pestre. De azért én Tónit ilyen szerelmesnek nem képzeltem volna.

Az ifjú ott állt előtte tántorogva, mint a halálra sebzett nemes vad... Mintegy gépiesen mormogta:

— Tudtam, hogy Pesten elhabolják tőlem... Az asszony kerekre nyílt szemekkel nézett rá. — Engem?! Hisz nem rólam van szó!

— Hát kiről? — Tóni bátyám házasodik. — Tóni? Kit vesz el? — Jesszusom! Hiszen maga semmit sem tud! Hát a másik Tónit veszi el. Hisz ő leány! Kendreó Antónia! Ezt csak megirtuk tán magának? Az ifjú érezte, hogy minden vére a szíve fölél

A CAPITOL, A TÖRVÉNYHOZÁS ÉS KORMÁNYZÁS PALOTÁJA SACRAMENTÓBAN.

Pacific alsó vonalán. De talán más vonalon sem. A több napi vasutazás eltör testet lelket.

Igaz, hogy közbe-közbe látni elég szép dolgokat. De az amerikai vasúti reklám néha furcsán traktálja az utasokat. A Pecos folyón vezet át a világ legnagyobb hídja. Félórával előbb figyelmeztetik rá a közönséget a vasút emberei. Valóságilag nem érdekesség nélkül való ez a híd a maga szépségében, száz méter számra mérhető mélységbe lenyúló vaslábaival. De már az sok a jóból, hogy a vonat ennek a mélységnek a közepén megáll. A Pullmann termében elcsendesül a társalgás. Szorongó arcok mutatják, remegő hangok mondják, hogy milyen istentelenség így játszani az emberek idegeivel. A vonat állása legalább egy órainak tetszik. De a mint végre megindul és kiér a szilárd földre, szinte képzelhetetlen ellenhatás áll be. Az emberek lelkesen dicsérik a páratlan látványt. És kisért, hogy a vonat csak két percig állott. A kínos emlékeknek semmi nyoma. A vasút intézője jó pszichológus. A legtöbb utas élő reklámja lesz a Kaliforniába vivő legdélibb vonalnak.

Jó magam azonban idegenül hallgattam az amerikaiak minduntalan felújuló megemlékezéseit. A mint kijelentettem, hogy bizony ilyesmi nincs Európában, szinte dicsekvésszerűen beszéltek a hídról. Pedig aligha nem érdekesebbek voltak a pusztai állomások. Óráig tartó

LEVÁGOTT ÓRIÁS FA.

Némethy Károly fényképe. A NAGY MEDVE NEVŰ ÓRIÁS FA.

tolul, édes meleggel töltve el egész lényét. A másik Tóninak egy perc alatt minden bűne meg volt bocsátva!

— Igen, — szolt az asszony elragadó kacérsággal. — Én itt vagyok. Nem kellett Pesten senkinek. Meg aztán... összehasonlítottam magát a többiekkel, a kiket azóta megismertem és... ez az összehasonlítás nem az ő előnyükre ütött ki... Mindnyájan nagyon szerelmesek voltak... a vagyonomba. Ez az egész.

Az ifjú ekkor már karjaiban tartotta az asszonyt, a ki pirulva rejtette arcát széles kebelére...

A LEGSZÉLSŐ NYUGATON.

Két nap, két éjszaka kell hozzá, míg az ember San-Antonióból, Texas Csikágójából, expressz vonaton Kalifornia határszélére ér. Arizona és Uj-Mexiko sivatari területein bőséges alkalma van, hogy eltéljék valami világfájdalmas unalommal. Szinte szorongva kérdezzük a vonatvezetőtől, hogy mikor jutunk ki ebből a vinasztalan pátriából? A felelet az, hogy holnap még a Colorado pusztaságon kell keresztül mennünk. És ha az áradás engedi, úgy holnapután dél felé már vidámabb vidékre érünk.

Nem hiszem, hogy legyen ember, a ki üde lélekkel tudjon Kaliforniába jutni a Southern-

LOS ANGELESI PARK TÉLEN.

KALIFORNIAI KÉPEK.

út után egy-egy magános fabódé, sőt néhol egy külön sinre húzott ócska vasúti kocsik előtt állott meg a vonat. A közönség, a mely az állomást használja, messze szétszórt tanyákon él. De azért ritkán esett meg, hogy valaki föl, vagy le nem szállott volna.

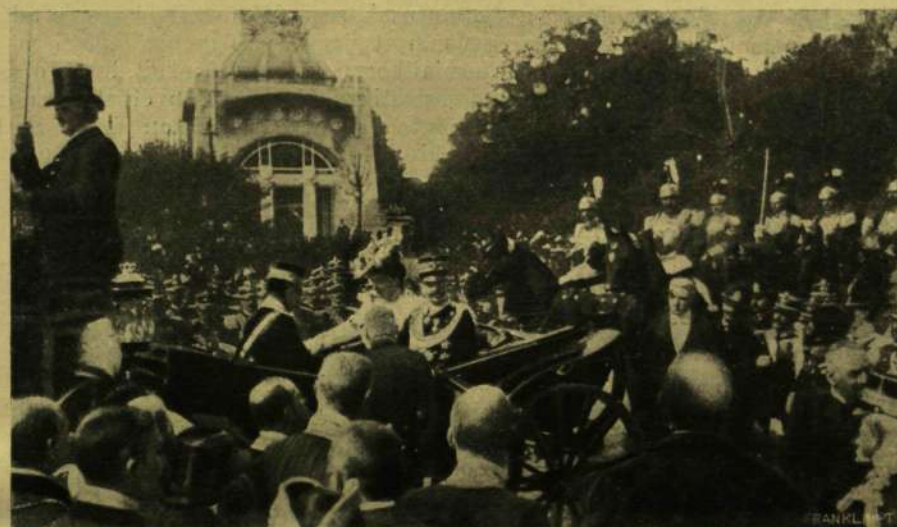
Annak a pusztaságnak, a melyen három napig mentünk keresztül, minden vasutmenti lakott pontja egy-egy gyógyító helye a tüdőbetegeknek. Éghajlata forróság nélkül enyhe, levegője száraz, akár csak Egyiptomé. Földjéből paradicsomot tud csinálni a kapa és az eke. Az emberek még sem foglalják el. Önkéntelenül visszagondoltam a túlnépes Pennsylvania zordabb vidékeire. Úgy látszik a község jobb gyarmatosító, mint az Isten napja és a jó termő föld.

Végre a harmadik a nap reggelén narancskert előtt állottunk meg s azt hallottuk, hogy tíz órára Los Angelesben leszünk. A piros narancsokkal ékeskedő kertekből azután nem is fogytunk ki s gondosan művelt szántóföldek szakították meg csak egy-egy kis időre a kertet, míg Kalifornia első nagyobb helyére értünk.

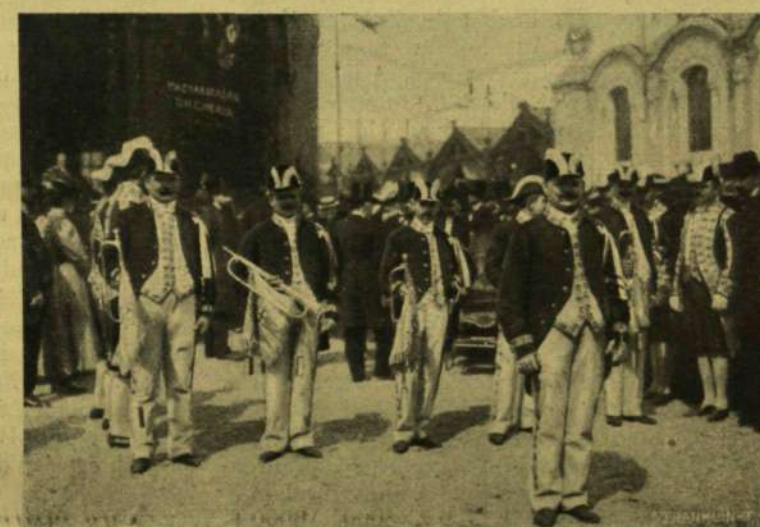
Némi izgatottsággal ültem az állomástól a tengerpartra vivő villamos kocsira. És hamarosan le is szállottam róla. Tagjaim sovárogták a

AZ OLASZ KIRÁLYI PÁR A MAGYAR OSZTÁLYBÓL TÁVOZIK.

A KICÉLVI PÁR ÜDVÖZLÉSE.

ZENEKAR.

A KIÁLLÍTÁS FŐKAPUJA ELŐTT.

MAGYAR URAK A KIRÁLYI PÁR ÉRKEZÉSÉT VÁRVA.

A MILANÓI KIÁLLÍTÁSRÓL. — Jelfy Gyula fényképe a "Vasárnapi Ujság" számára.

mozgást, szemeim a behatóbb vizsgálódást. Vagy két órát csavarogtam a város utcáin és terein. Elvégre nem mindennapi dolog, hogy az ember hol olyan utcán járhatson, mely semmit sem különbözik más amerikai város bizness utcáitól, hol pedig olyanon, a mely felér a legszebb parkrészzel. Egy sereg gyümölcsös bolt mutatja, hogy a világ leghatalmasabb kerti iparának földjén vagyunk. A narancs, az ananász, a körte, alma, banán, friss és szárított füge, szárított szilva, mindenféle gyümölcskonzerv halom száma kínálgatik. Hús centért, vagyis egy koronáért kínálnak egy kosár finom fűgét, a miért Budapesten már három és fél koronát fizet, a ki nem sajnálja érte a pénzt.

Leghosszabb időt a háromezer magyar holdas Griffith-parkban töltöttem. Együtt láttam itt az előkelő társaságot gyalog, kocsin, lovon, de legnagyobb részt automobilon. Egyik sétáló csoport mellett menve, azzal láttam egy automobilra mutatni, hogy benne ül Busch kisasszony, meg a vőlegénye. Erről a kisasszonyról már sokat olvastam az újságokból. Leánya a sanlouis sörkirálynak. Egy nyurga német lajtinánd hódította meg s hogy biztosítsák a szigorú papa beleegyezését, elutaztak együtt Los Angelesbe. Később olvastam, hogy a papa személyesen hozta meg az áldását és a vállalkozó szellemű német elvitte magával Európába az új menyecskét és ha egyelőre a milliót nem is, legalább bőséges kauczióra valót. Az amerikai újságok egy darabig csak az arcképeit közölgették a szökevényeknek és apróra szedték a külső kiadásukat, ismerkedésüket, los-angelesi életüket. Az esküvő után azonban keserűen kritizálták az európai gavallérokat, a kik elviszik az amerikai pénzt és az apákat, a kik a pénzüket odaadják.

Megismerkedve a society legfrissebb pletykájával, eléggé otthon éreztem magam, hogy komolyabb dolgok után lássak. Előbb azonban

TENGERSZÉTI KIÁLLÍTÁS.

megfűrdöm a tengerben. Februárban ez sem épen mindennapi dolog. Elég jellemzi a klímát.

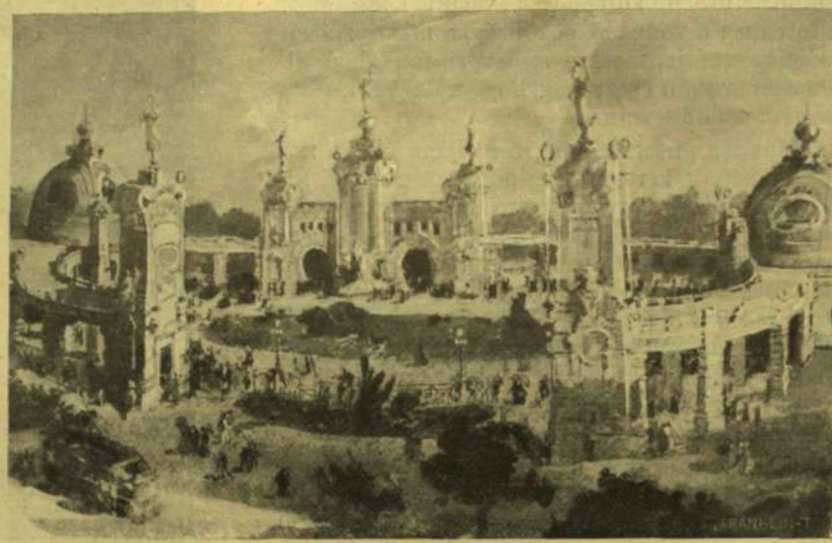
A spanyolok iszonyú hosszú nevet adtak ennek a paradicsomnak, de kevés jelentőséget. Úgy hívták, hogy: La Puebla de Nuestra Señora la Reina de Los Angeles. Mi asszonyunk az angyalok királynéjának városa. A jenki megkurtították a nevet, de 1900-ra már százket-ezerre szaporították a felszárad előtt még csak négy-ötezerre rugott lakosságot. Nincs is az egész városban csak egyetlen templom a régi időkben, azt is *Our Lady's Church*-nak hívják, a mint hogy az egész Kaliforniában az összes földrajzi nevek spanyolúsága mellett teljesen angol-amerikai a világ.

Los Angeles csodás levegője, nyíló virágtengere, csodaszép fái hamar felűdítették a texasi kóborlásokban eltört porhüvelyemet. Annyira, hogy két ajánlólevelem címzettjével, newyorki száraz fráterekkel két kellemes órát töltöttem. Ők is érezték, hogy távol vannak emésztő munkájuktól. Rég nem tapasztalt friss érzéssel mentem a harmadik után *Santa-Cruzba*.

Ez is nevezetes üdülőhely. Kis város, melynek lakossága alig hatodfélezer, vendége pedig ötször-hatszor annyi. A jenki humor azt mondja, hogy Santa Cruz lakossága idegenekből áll. A vendégek fürdenek a tengerben, csónakáznak, halásznak, lustálkodnak, de főleg automobiloznak, Kalifornia Csendes-óceáni partja Los Angeles-től egész San-Franciscoig valóságos automobil-korzó, jól kiépített utakkal. Santa-Cruz egyik fő csomópontja ennek a korzónak. Számos olyan arcot láttam a nyüzsgő tömegekben, melyeket mintha előbb New-Yorkban, Washingtonban, Baltimoreban, Filadelfiában láttam volna. Ismerősöm megmagyarázta, hogy míg a felsőbb négyezer, — a milliárdosok Európában töltik a telet, a közép és kis dollármágnások a Csendes óceán partjára jönnek egy-két hétre, meg a kereső értelmiség általában. Így esik, hogy kaliforniai embereket bajos látni Kalifornia tengerpartján.

ÉPÍTÉSZEK.

A KIÁLLÍTÁS FŐBEJÁRATA.

Később arra is rájön az utazó, hogy az előkelőbb, régibb kaliforniai családok nagyon rossz szemmel nézik a keletiek betódulását és nem örömeztvegyülnék közük.

Mit csinál az ember, ha távol hazájától idegennek érzi magát az emberi társaságban? Fölkeresi a természet kínálkozó szépségeit. Így csábítottak magukhoz Santa Cruz híres szép fái. Hatvanöt cent — hetvenöt fillér belépti díjért bocsátanak közéjük, rövid vasúttáraz után. Erdőnek igen kicsi, a mit lát az ember, de fának igazán csodanagy. A legnagyobbak, a Pioneer-nak hetven láb a kerülete. Egy másiknak szabványi odújában Fremont tábornok lakott 1847-ben, az okkupáló hadsereg élén. A fák neve: *Sequoia sempervirens*. A Sequoia egy cseroké indián neve, a ki a cseroké írást föltalálta. Örökzöld fenyő az Abiesek családjából. Igazi óriási testvérei a Sierra Nevada nyugati lejtőin vannak. Első nevüket *Lindley dr.*, a londoni egyetem tanára adta, *Wellingtoniának* nevezte őket, később egy jenki tudós a *Washingtonia* névvel szorította ki az európai nevet. Végül *Decaisne* francia tudós mutatta ki, hogy a Sierra fa gigászai a Sequoia sempervirens rokonai s utána *Sequoia gigantea* néven tisztelték a fákat, melyekről két képünk ad fogalmat. Az egyik fa évgyűrűi hétezer éves kort mutatnak, sokkal régibbet mint a legrégebb egyiptomi gúla papirusai. A másik nagyságát azzal igyekszik jellemezni a reklám, hogy belőle kényelmes tokot lehetne készíteni a legnagyobb amerikai személyszállító gőzönek, a 705 láb hosszú *Oceanic*-nak. A nagy fák most már nem lehet levágni; törvény oltalmazza a világ legőreggebb ismert élőlényeit.

Hatalmas tenyészték emléke ott derengett még a képzeletben, mikor vagy tíz nap mulva Kalifornia fővárosának, Sacramento-nak szép nyilvános parkjában sétáltam. Benne van a törvényhozás és a kormányzás palotája, a *Capitol*. Az épület elég jó benyomást tesz magas kupolájával. De a legfőbb ékessége az, hogy

FÖLDMIVELÉS.

A MILÁNÓI KIÁLLÍTÁSRÓL.

GRÓF ESTERHÁZY MIHÁLY.

az ugynevezett „Piazza d'armi”-n helyezték el a 120 palotát és pavillont. Az épületek területe 245,300 négyzetméter, melyből a festőművészet 12,000, a szobrászat 24,000, az ipari és kereskedelmi csarnok 30,000, a vasut 25,000, a hajózás 12,000, az automobil 10,000 és a földmívelésügy 21,000 négyzetméter területű csarnokokkal foglal helyet. A legtöbb állam és pedig nemcsak kultur államok, hanem exotikus országok is, önálló palotával vesznek részt a kiállításban.

A Via Danten emelkedő árkaos, tornyos főbejáró mellett mindjárt a Simplon-alagút bejáratának másával találkoznak. Ez a nagyszerű alagút építésének bemutatására szolgáló pavillon. A híres fűrógepek egyike működésben is látható lesz. Mellette emelkedik az akvárium, mely a kiállítás után is ugyanarra a célra fog szolgálni. A már meglevő híres olasz akváriumok mintájára nemcsak a rendkívül gazdag olasz tengeri és édesvízi halvilágot mutatják itt be, hanem a kereskedelmi halászat érdekelt is képviselni fogják. Itt van a múlt század első éveiben amphitheatralikusan épült hatalmas aréna, melyben a kiállítás alatt számtalan sportünnepély fog lezajlani. Több 50- és 100,000 líras pályadíj fokozza majd a résztvevők ambícióját. Tovább haladva, gazdag lomboztu fák között találjuk a szepművészetek és szobrászat palotáját. A városkertben van még a vasúti pavillon, — állandó jellegű vasépület és óriási műstein kívül architektónikus szépségeivel is hat. Feljebb a park északi részében van a béke hóféhér íve, a drótnélküli távirás pavillonja, melynek tornyában Marconi találománya állandóan működni is fog.

Keskeny, hosszú hid vezet a két park között elhaladó villamos vasut felett a kiállítás másik felébe, a korábbi katonai gyakorlóterre. A bejáratlól jobbra találjuk a villamoság csodáit, külön pavillonokban a villamos vasutak kiállítását, a világhírű milánói kocsigyárak remek gyártmányait, az automobil és kerékpár csarnokát és a francziák szepművészeti palotáját, mely utóbbi méreteivel és művészi kiképzésével egyaránt hatásos. Balra emelkedik a kiállítás legnevezetesebb épülete: a *munka-galériája*. Állandó jellegű hatalmas csarnok, mely az egész térnek majdnem negyedrészt foglalja le. Itt nyert elhelyezést mindaz, a mire az olasz ipar és kereskedelem büszke lehet. A műszaki tudás dicsőségét és a munka diadalát hirdeti az egész kiállítás s a mit ide az olaszok összehordtak, az nagyszerűségével mindenkre mély hatást fog gyakorolni. Majdnem ugyanilyen területet foglal el a közlekedési csarnok, melyben a szárazföldi szállítás összes eszközei, továbbá a vasúttépészel kapcsolatos munkák bemutatása rendkívül tanulságos látványt nyújtanak a szemlélőnek. A szárazföldi közlekedés bemutatását kiegészíti a tengerszéleti kiállítás, melyben egész hajók nyertek elhelyezést.

Méreteivel negyedik helyen áll a földmívelés palotája, mely az olasz tanyaház mintájára épült. A mi szempontunkból egyike a legérdekesebb kiállítási épületeknek, melyben az utolsó években bámulatosan felfedezett olasz mezőgazdaságot tanulmányozhatjuk. Érdekes még a léghajózás pavillonja, melyben a legnagyobb kiállítási díjért, 150,000 líráért fognak a legnevezesebb léghajósok versenyezni.

A külföldi államok közül különösen sikerült a francia szepművészeti palota, az osztrákok, belgák, a délamerikai köztársaságok és a svájciak jellegzetes épületei. A magyar csoport épületeiről, melyek miben sem maradnak a külföldi pavillonok mögött, alkalmadtán külön fogunk megemlékezni.

Pályadíjakra a kiállítás igazgatósága rengeteg összeget fordított. Gondoskodott nagyszerű látványosságokról és kuriozumokról; az idegenforgalom fokozása érdekében mintegy 100 kongresszust fognak a nyáron Milánóban tartani.

A kiállítást maga az olasz király nyitotta meg április 28-án.

A KÖZELET KÉT HALOTTJA.

A közelebbi múlt napokban, a választások izgalmi közepett két haláleset állította meg egy pillanatra a harci zajt, a közelet két jeles szereplőjének: gróf Esterházy Mihálynak és Forinyák Gyula lovassági tábornoknak halála.

Gróf Esterházy Mihály neve főleg társadalmi téren volt ismert, bár a politikai mozgalmakból is kivette a maga részét. Híres sportember volt, oroszánvadász és galamblovó, nagy szerepet játszott a hajós és az automobil-sportban. E mellett a legjobb amatőr fényképezők közé tartozott s elnöke volt a Photo-klubnak. A politikában 1892 óta szerepelt mint a szempezi, utóbb pedig a galántai kerület képviselője. Ap-ponyinak volt híve, legutóbb pedig az alkotmánypart egyik alelnöke.

Forinyák Gyula már évek óta visszavonult ugyan a tényleges katonai szolgálattól, de szereplése még élénk emlékezetben áll. 1855-ben lépett ki a hadapródiáskolából mint hadnagy s részt vett az 1859-iki olasz hadjáratban, majd 1866-ban a poroszok ellen küzdött. Fényes pályát futott meg; 1869-ben a magyar honvédséghez osztották be s őrnagy lett, 1876-ban ezredes, 1883-ban tábornok. Kerületi parancsnok volt Pozsonyban, 1887-ben pedig altábornagyi ranggal József főherceg mellé került adlatusnak. A király, kinek kedvelt embere volt, többször tette ki magán rendjelekkel s nyugalomba vonulása után, 1900-ban a főrendiház tagjává nevezte ki. A főváros társadalmi köreiből is nagyon népszerű volt a daliás természetű tábornok s halála sok jó barátját borította gyászba.

HOGYAN KÖZLEKEDTEK A RÉGI PESTEN?

Könnyű nekünk, a modern nagyváros elkenyveztetett gyermekeinek, feszíteni ma a ruganyos aszfalton, de bezeg nyaktörő vállalkozás volt a múlt századokban egy-egy lúcsos, csatakos őszi estén végigbúkdácsolni a régi Pest hepe-hupán, ha csak valami jótét lélek könyörületesen oltalmába nem vette az embert. A mai Elevátor helyén akkor még rengeteg mocsaras térség terült el, a régi okiratokban sűrűn emlegetett „Palus molitorum”, „Müller-teiche”, magyarul „Molnár-tó”, teli tanyája a már akkor nagy számmal levő hajómalmoknak. Ennek közelségétől vette nevet a mai Molnár-utca is. Odább a *Gusztyáni* féle szántóföld bűzös pocsolójának miazmái, kivált melegebb időkben állandó veszedelmei voltak a közeli lakosságnak. A Soroksári- és a Kétnyúl-utca (ma Lónyay-utca) színtét egy feneketlen dágvány, úgyanyira, hogy sáros időben gyalog sem volt megközelíthető, annál kevésbé szekerekkel. A gyalogjárókat oldalt szegélyező faczölöpök nagyrészt kidőltek, elkorhadtak. Pedig hatalmas protektora volt a Kétnyúl-utczának, maga *Gyulay* ezredes, a ki az ottani katonai nevelőintézetben elhelyezett növendékek érdekében gyakran emelt szót a városnál. De mind hiába, mert a közmunkák a császár rendeltéből országoserte szüneteltek s nem is indultak meg mindaddig, míg a török elleni csapatösszevonások sürgősen nem követelték meg az utak és hidak jókarba tételét.

De nem mutatott sokkal vigasztalóbb képet a mai Kecskeméti-utca sem. Feneketlen sár vezetett a Kecskeméti-kapun kívül álló „Két oroszán”-fogadótól és a „Tizenegy segítő szentről” elnevezett kápolnától a paulinus-rend templomáig, a mai Egyetemi templomig. Az Üllői-út kezdetén kőhid állott, ép úgy, mint a Rókus-kápolnánál is, mely utóbbit ez időtájt az arra kihelyezett vásárosok kedvéért négy öltre szélesítették ki akkép, hogy a *Rácz* Ferenc-féle majorhoz vezető hidat rontották le s ennek anyagát használták fel. Az üllői-úti vonalon túl már meglehetősen járható út vezetett a híres *Élids-kútjág*, a Ludoviczeum táján, a

Köller utóai fényképe.

FORINYÁK GYULA.

XVIII. századbeli pesti *fashionable*-társaság e kedvenc kiránduló helyéig.

A város ellenkező oldalán, a Váci-kapun túl eső Sőháztól (Domus Solinaria) a teli dunai átjáróig vivő utat már 1788-ban teljesen kiépítették. De a mai Bazilika helyén álló új állatbevezető a *Hacker*-házig eső vonal, épen úgy a *Granatéros*-palota (ma Központi Városház) mögötti tér s az „Arany szita”-fogadó és postahivatal táján elterülő mai Dohány-utca — mint akkor nevezték: „*Herzler*” dohányos utcája — még mindig egy bokáig éró sártenger.

Pedig ez időben már Pest városa jelentékenyen emelte vásárait a helypénz árát is, kövezési munkálatok címén. Azonkívül I. Lipót császár 1696-iki privilegiuma kövezetvérszedési joggal is felruházta a várost, a „köztisztaság és az utcák jókarban tartása érdekében.” Volt pedig ez a kövezetvám egy veder vidéki bor után két, külföldi után négy denár, egy veder égetett pálinka után négy denár, egy veder sörért két denár, egy mérő gabnáért egy denár, ökr vagy ló után öt, tehénért kettő, disznóért egy denár és így tovább, fel egész 20 denárig, melyet egy szeker szárnyas, vad vagy hagyma, káposzta és vetemény után kellett fizetni.

Még érdekesebb volt azonban a Dunán és a Pest-Buda között való közlekedés. 1767-ig a két testvérváros forgalmát csupán repülőhid közvetítette. Ekkor állították fel a hajóhidat nagy költséggel, mert mint a számadásokból látjuk, Pest városa csupán az 1767-től 1772-ig terjedő öt év alatt nem kevesebbet, mint 15,735 forint 30 krajczárt költött az új hidra. Pesten nem is szerezhették egyszerre be az összes szükséges hajókat, hanem csak lassanként. Így is a Passauban készítettett 47 hajó összes költsége maga 6110 frtot tett ki. A két fenyőfa-czölöp, melyekre a hid két végét támasztották, belekerült 219 frtba az ácsok munkájával együtt, maga a hid fa-alapja, a hajókba szolgáló oldalgyámoakkal s az örk fa-házikóival 5000 frtba. A fa-anyagot Komárom szolgáltatta. Nem úgy azonban a kovácsolt szegeket, melyeket Ischl-ből, a csavarokat, melyeket Pozsonyból rendeltek meg.

Kellett ezeken kívül még a pesti hajóhidhoz 66 vasmacska, egyenként 235 font, 2367 forint értékben; ezekhez hat nagy láncc, 40 öl hosszú és hét mázsa súlyú, összesen 714 frt, 66 kisebb láncc, négy mázsa, 4488 frt értékben; két oldal-láncc, 36 mázsa, a hajók körülkötözésére: 612 frt; négy rövidebb, öt mázsa parti láncc: 60 frt; 72 vaskapocs az oldallánccokhoz: 28 frt 48 kr. Végre 330 gerendaszög, nyolc vaskapocs a hid felhúzásához, 2170 vashorog, négy nagy

hídkötél, nyolcz vékonyabb, stb. Két órász, harangláb állott a hajóhíd két végén, közepén pedig egy Nepomuki Szent János-szobor.

Hogyan közlekedtek már most a régi hajóhídon? Egész litánia az a szabályzat, mely ezt részletesen megállapítja. Először is nem fizettek hídbért a nemesek, egyházi rendek, katonák, még pedig nemesek személyök után, de szekerek, természetnyei, saját szükségletükre beszerzett fogyasztási s egyéb cikkek, jobbágyaik s szolgálók után sem, sőt még akkor sem, ha kereskedést üztek is, kivéve ha fogadott szekereken utaztak. De nem fizettek saját személyök után a prókátorok, orvosok, diákok, koldusok sem, valamint öröltek, ha gabonájukat öröltetni vitték, vagy a malomból örölve hozták vissza. Nem fizettek továbbá Buda és Pest város bírái, polgármesterei, szenátorai, tisztviselői, iródeákjai, választott polgárai, ezek feleségei, özvegyei, atyai hatalom alatt álló gyermekei, cseledekjei, sem személyök, sem tulaj-

veszély nélkül lehetett átkelni, a jégen néhány szekér szalmát hirtettek el, aztán vízzel lelocsolták, hogy összeálljon. Ilyenkor az átkelés díjtalan volt. Nem úgy azonban, ha a Duna nem állt be, vagy a jég a meleg források következtében léket kapott, s pontonokon, kompokon kellett a közönséget átszállítani. Ez esetben a rendes taksa dupláját szedték, sőt borraival cizmén sokszor többet is, a min nem is ütközhetünk meg, ha tekintetbe vesszük, hogy a két-három kisebb hajó mindenikén öt munkás foglalatkodott egy huszas napidíjjal, azonkívül mindeniken egy pénzeszedő (perceptor) 9 frt havi fizetéssel. Ez a személyzet 7-9 munkásra szaporodott hajónként a felső átkelésnél, hol szekerek és terhek rakodtak át, azonkívül minden pontonon egy kormányos is ült 24 kr. napidíjjal.

Ha még hozzáteszszük, hogy a város a hajóhidat 16,150 frtért adta bérbé, és pedig első ízben *Király* és *Keszics* bérlőknek, utóbb,

lódik, a reája eső, sokszor vagyont érő nyerevényekről a tulajdonos tudomást sem szerez s elmúlik a kitűzött határidő a nélkül, hogy a nyerevényért valaki jelentkezne. Különböző sorsjegyek nyerevény-jegyzékéből láthatni, hogy egész sereg főnyerevénynek nem akad gazdája éveken át. Így pl. a török sorsjegyeknek egy 600,000 és egy 300,000 frankos főnyerevénye ma is gazdátlan. Ebből látni, hogy az emberek nagy része milyen gondatlanul és rendetlenül kezeli legfontosabb dolgait.

A legtöbb ember semmit sem titkol oly gondosan még bizalmasai előtt is, mint vagyoni állapotát. Magányos embereknél gyakran megcsik, hogy olyan jól elrejtik értékpapirjaikat, hogy haláluk után örökösök meg se tudják találni. Ha az értékpapirokat valamely bank őrzi és kezeli, akkor a tulajdonosnak időközönként beszámol róluk s ezekből az iratokból aztán az örökösök is tájékozást szerezhetnek arra nézve, hogy hol keressék a va-

ERDEI UT (FAHASÁBOKBÓL ÖSSZERÓVA). — Balesh Rezó fényképe.

don vagy fogadott szekereik után, ha ezek saját terményeiket szállították át. Végre nem fizettek semmit hivataluk tartama alatt a városi szolgák, a budai mészárosok, midőn Buda város szükségletére levágandó marhát szállították át, sőt Mátyás 3-ik decretuma szerint még a nemtelen személyek is hibérmentesek voltak akkor, ha nászmenetben vonultak át a hídon. Minden más esetben a híd taksája személyenként egy krajczár, birka, sertés, kecske vagy borju után két krajczár, szabadon vezetett telen, ökör, ló után négy krajczár. Egykerekű taligától két krajczár, kétkerekűtől íresen három, tärhestől, ha egy személy húzza: hat, ha kettő: kilencz, ha három: 12, üres szekérbe fogott egy marhától 18 kr., hattól két frt 30 kr. járt. Fiakkerek évenként fizettek, és pedig budaiak hat, pestiek 12 frtot.

Nagy hátrányára volt a régi hajóhídon való közlekedésnek a híd telen át való fölszedése s a közlekedés ideiglenes fennakadása a javítási munkálatok és a hajók átbocsátása alatt. Utóbbira nézve épen azért abban állapotok meg, hogy naponként rendszeren napkeltek, egy órán át történjék, a mikor a közönségnek legkevésbé kellemetlen. Telen át, ha a Duna befagyott s

1777-ben *Falk* és társainak, körülbelül megközelítő képet nyerünk a hajdani Pest ez első nagyobb szabású közlekedési vállalatának üzleti forgalmáról.

Nem csekély volt azonban a kockázat sem. 1772 május 24-ikén délután fél két órakor például egy véletlen eset óriási rongálásokat okozott a hídon. *Vrancsó* Kristóf fuvarozó két terhes hajója, melyet gyapjuval és gabonával vontattak felfelé a Dunán, a kötélt elszakadván, a hozzája kötött öt más hajóval nekiütődött a hajóhídnak s annak majdnem felet elsodorta. Szerencsére emberéletben nem esett kár, de rengeteg volt a pusztítás, melyet a katasztrófa a híd fölszerelésében maga után vont. V. S.

ELFELEJTETT ÉRTÉKPAPIROK.

A töképezés, a ki vagyont értékpapirokba fekteti és úgy gyümölcsözteti, a bankár, a kinek az értékpapir árucikk, vigyáz papírjaira, figyelemmel kíséri a sorsolásokat, a különböző lejáratokat. A kisemberek között azonban, a kik megtakarított sekély pénzcsékjükből értékpapirt vesznek, gyakori eset, hogy papírjuk elkal-

gyont. Sokszor megesik azonban, hogy az örökösök vagy a bíróság egész sereg pénzintézetnél tudakozódnak, nem volt-e ott az elhunytnak letéje, a mi annak a jele, hogy az örökösök nem hagytak hátra megbízható följegyzéseket vagyonáról.

Ilyenformán nagyobb bankokban gyakori eset, hogy évek során egész sereg gazdátlan vagyon halmozódik fel bennük. Ha egy bankban értékpapirokat, mint zárt letétet vagy pedig páncélszekrényben őriznek s a tulajdonos éveken nem jelentkezik, a banknak semmi oka sincs, hogy kutasson utána. Van olyan eset is, hogy szelvény-iv kiváltása, kicserélés vagy más efféle céljára nyujtanak be értékpapirokat a bankhoz s aztán sohasem jelentkeznek értük. A bank nem jegyezte fel az illetőnek pontos címét, mert hiszen nyugtát adott neki s csak ennek ellenében kaphatja vissza papírjait. Hogy aztán, ha idővel mégis kitudódik a dolog s a tulajdonos vagy örökösai jelentkeznek az értékpapirokért, jelentékeny kárt szenvednek kamatvesztésig, sőt esetleg elévült nyerevények fejében is, azt mindenki könnyen beláthatja.

Ezért senkinek sem volna szabad elmulasztani, hogy ha értékpapirjai vannak, lehetőleg pontos jegyzéket vezessen róluk.

Kézi Kovács László : Fagy.

A HÉTRŐL.

Új nevek. A kávéházakban, a klubokban olvassák — mi mást is olvasnának ezen a héten Magyarországon — a választások eredményét és egy-egy név után a meglepetés, sőt a szemrehányás hangján csattan föl a szó:

— Mi az ördög, hát még ezt is megválasztották!? Már igazán fölfordul a világ!

Szóval a diadalmas jelöltek, azaz hogy már képviselők örömeiben nem mindenki osztozódik. Nagy fiskálisok rossz néven veszik a tisztelt közönségtől, hogy kis fiskálisoknak, nagy újságírók, hogy kis újságíróknak, tudós emberek, hogy nem tudós embereknek adott mandátumot. Már pedig a ki haragszik, annak tudvalevőleg nincsen igazsága. A mivel nem azt akarjuk mondani, hogy az igazság mindig a diadalban érvényesült, illetve hogy minden választási győzelem föltétlenül a jobbik jónak a győzelmét jelentené. Sokszor megesik, hogy nem kap helyet a nemzet törvényhozásában olyan ember, a ki nagyon odaváló lenne, és megválasztanak olyat, a ki nélkül a bölcsök tanácsa nem volna hiányos. De ebből messzemenő és általános következtetéseket levonni nem lehet. Zola Emilnek is bizonyára helye lett volna a francia Akadémiában, sokkalta inkább, mint néhánynek azok közül, a kikkel szemben megbukott: de azért az ő esete nem jelentette a francia Akadémia csődjét, sőt még a tekintélyének megrökkanását sem. A képviselőválasztók meg nem is csupa akadémikusok. Nekik is szabad tévedniök, annál is inkább, mert nagyon sokszor kiderül, hogy igen helyesen tévedtek. A parlament világa külön világ, sajátos világossága és sajátos levegője van. Megesett már nagyon sokszor, hogy új emberek, a kiknek a bekerülését vállvonogatással vagy mosolyogva fogadta a világ, egyszerre színt, erőt, formát kaptak ebben a világban és ebben a levegőben. Tulajdonságaik, még pedig igen becses tulajdonságaik kerültek napfényre, a melyek csak ezen a porondon bontakozhattak ki és a viselőiket úgy megnövesztették, hogy a következő választáson a bukásuk keltett volna olyan megütődést, a melyet az első választáson a megválasztásuk keltett. Nem mindig történik ez így, megesik, hogy a diadal rejtelme rejtelme marad továbbra is, de Ciceróról sem tudhatták, hogy Ciceró, a míg nem szónokolt. Fogadjuk tehát az új embereket azzal a kellemes hittal, hogy csupa Ciceró. Most még jogunk van ehhez a jóleső érzéshez. Eljünk tehát az alkalommal, mert később, úgy lehet, már nem lesz jogunk hozzá.

Sétátér-utca—Bank-utca. A székesfőváros tanácsa a héten névváltoztatásokkal foglalkozott és a munkájának az lett az eredménye, hogy a

lognak és körülöttük boldog álmok aranyos párja lebeg. Valamikor bizonyosan ilyen vagy legalább is ilyenforma volt ez az utca. Ezért nevezték el *Sétátér-utczának*. Közben azonban alaposan megváltoztak az idők. A nagyváros kőarádata kitört a régi medréből és hatalmas paloták emeletes hullámaival árasztotta el a mezőt, a melyből így azután *telek* lett. A mezőn fű nő, a *telken* azonban emeletes házak nőnek. A föld puha testét elborították aszfalttal meg gránitkockákkal, a kertekből udvarok lettek, a virágágyak helyén boltok, lakások, irodák. A palotát, a kinek van, szintén elsőrangú természeti szépségnek itéli és a világnak nemcsak susogó hársfákra van szüksége, hanem bankokra is. A változáson tehát kétségbeesni nem szabad. A *Sétátér-utca* sorsa nem a legrosszabb sors, a mi utczát érhet. — a telektulajdonosok semmi esetre se találhatták ezt a sorsot kétségbeesítőnek — de viszont a bankpaloták sorát sehol a világon nem minősítik *sétátérnek*. A szép nevét tehát el kellett veszteni az utczának az igazság kedvéért; a poéták talán sajnálni fogják, de szerencsére nagyon kevés pótának van háza a *Bank-utczában*.

Korteszvilág. Ez a világ ezúttal kisebb is, csöndesebb is, lendület nélkül valóbb is volt, mint máskor hasonló alkalommal. A kortesi elme virágainak kicsendülésére a talaj most nem volt nagyon alkalmas. A választás nagy részében csak megerősítése volt a legutóbbi alkotmányos megnyilatkozásnak, roppant sok volt az egyhangú választás és meglehetősen kevés a küzdelmes. Már pedig a kortes talentumnak csak az ilyen hely a termőföldje: igazi kortesmunka csak ott fejlődhetik ki, a hol nemcsak valakiért, hanem valaki ellen is lehet és kell küzdeni. Ámbár a jó kortes munkája érvényesülhet abban is, hogy már eleve úgy biztosítja a terrénomot, hogy nem akad vállalkozó, a ki harezot merne kockáztatni. Néha meg maga a küzdelem is kortesmunka, mert nem utolsó taktika az, hogy a jelöltnek kellemes ellenfele legyen. Olyan tudniillik, a kit sokkal könnyebben le lehet győzni, mint azt, a kinek a helyét elfoglalta. Az ilyen jelölt néha többet ér, azaz hogy alkalmasabb és kényelmesebb

Glatz Oszkár : Ebédnél.

Rubovics Márk: Ejnye, be jó.

még az egyhangú választásnál is. Az igazi azonban mégis csak az, mikor komolyan megy a dolog, őszinte, heves és bizonytalan kimenetelű az alkotmányos csata. Ilyenkor aztán kimutathatja a kortes: mi és mennyit ér az, a mi a fejében lappang. A kortestalentum nyers érze az ilyen küzdelem hevében olvad és ömlik az ötlet ezernyi formába. Ha gyéribben is, mint máskor, de azért most is akad ilyen alkalom és bizonyos, hogy a választások lezajlásával megint hallunk egy csomó friss, elmes és hatásos kortesfogásról, a minthogy termett ilyen még minden képviselőválasztás idején minálunk. Ha valaki összegyűjtötte volna mind azokat az ötleteket, a melyeket a kortes-elme idáig Magyarországon produkált: ez a könyv a mellett, hogy a legvastagabb könyv lenne a világon, igen érdekes könyv is lenne. Mert egyenesen szédítő az, hogy az ilyen alkalom a furfangnak, az elmésségnek, a megtréfáló erőnek, a hatásos, hódító és megnyerő ötleteknek milyen dús készsége váltja ki a magyar korteseknek, az alkotmányos küzdelem generálisainak és káplárjainak a fejéből. A magyar faj talentumos voltának nem utolsó bizonyossága lenne ez a gyűjtemény. Bizonyára eljön az idő, mikor az élelmességek ez a most csak parádés alkalmakkor megszólaló tömege beszégek kőzelebbi érdekek állandó szolgálatába is és már csak ebben a reményben is megérdemli a kortestalentum materiája, hogy ne ítéljék értéktelennek.

*

A Vezúv a színpadon. Állítólag az öreg Dumas mondotta, hogy a világon minden csak az emberek szórakoztatására történik. Nemesak a színházak vannak azért, hanem a háborúk, a pusztító viharok és a katasztrófák is. Ezer ember meghal, hogy másik százezer meg millió borzonghasson a sorsán. Ha az árvíz előtt, a tűz elhamvaszt, vagy a földrengés romba dönt egy várost, ennek az eredménye egy csomó — mulatság lesz. Koncert, bál meg tavaszi ünnepség világhírű tenoristák föléptével, tombolával és világpóstával az inségek fölegélyezésére. A háború borzalmaiból a mozgó fotográfiai érdekessége jut a világnak. Az öreg Dumas mondása nincsen igazság, vagy legalább is találó erő híján. Az emberek milliói még alig ocsudtak föl a katasztrófa rémületéből, a melynek átka a Vezúv tüzes gyomrából szakadt egy viruló vidékre, már hire jön egy vállalkozásnak, a mely művészi hatásokra dolgozza föl azt a szerencsétlenséget az érdeklődő emberiség szórakoztatására. A színpadi technika egyszerű eszközeivel a deszkákra viszik a Vezúv kitérését és a félelmetes tűzhányóból — primadonna lett, színházi attrakció, a mely belépő-díj mellett produkálja magát úgy, hogy akármennyire háborog, senki se ijed meg tőle. Csak — megtagadják. Ha megaprehendél érte az öreg Vezúv, az se baj. Legalább nem igyekszik máskor arra, hogy — érdekes legyen.

GRAFIKAI KIÁLLÍTÁS A NEMZETI SZALONBAN.

Gazdag, változatos a tartalomra nézve is igen sok figyelemre méltót nyújt a «Nemzeti Szalon» grafikai kiállítása.

Többen jó nevű művészeink közül terjedelmes gyűjteménnyel szerepelnek. E gyűjtemények jellegzetesen mutatják az illető művész egyéniségét, felfogását, tudását, tehetségét az általa művelt műfaj keretében.

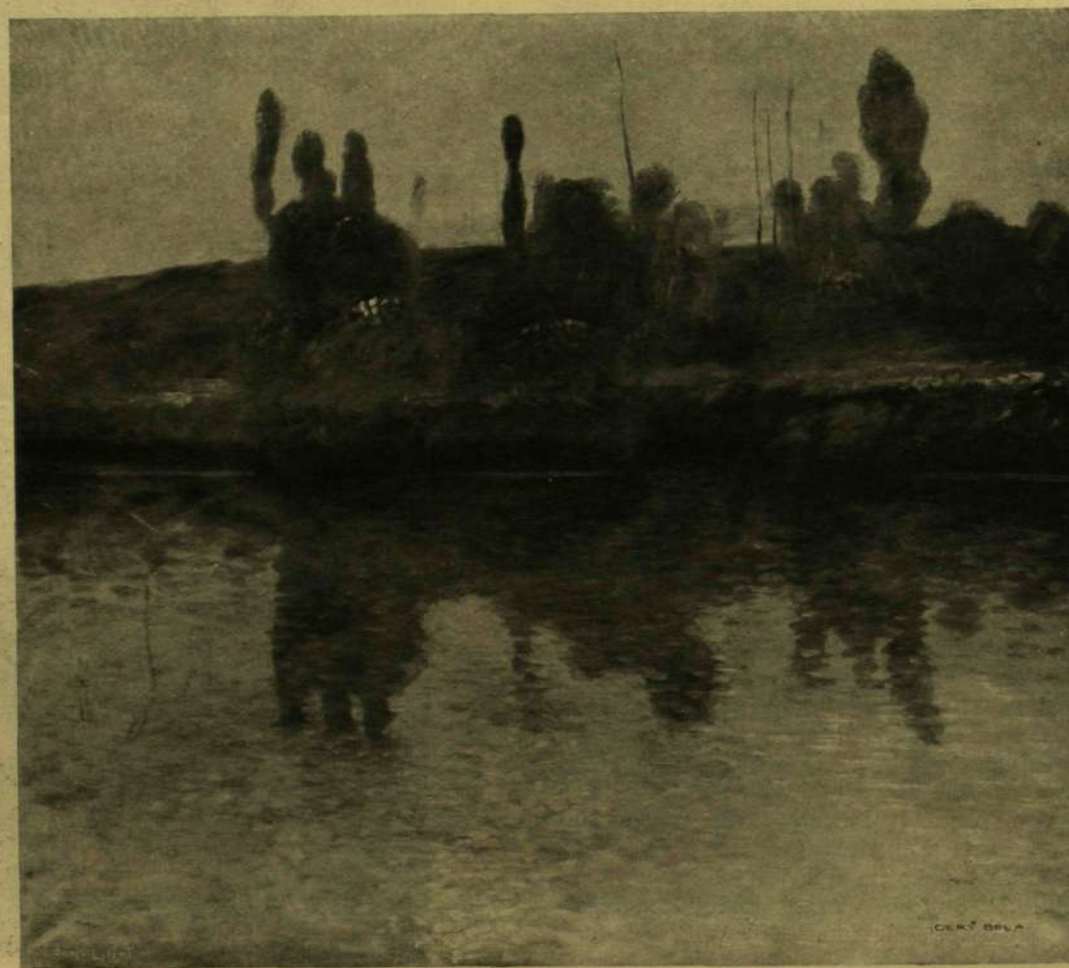
Felbukkannak egyes kevésbé ismert, vagy még ösmertelen tehetségek, igen erős minőségű s maguknak föltétlen elismerést biztosító dolgokkal.

A nagy átlag, a közepesen fölül határozottan jónak mondható: sőt vannak egyes ágai a grafikának, melyekben a külfölddel is bátran versenyezhet a magyarok csoportja. Leggazdagabban van képviselve Glatz Oszkár kitűnő szénrajzaival. Fejtanulmányai egyszerű motívumok a természetből, éles szemmel megfigyelve s biztos kézzel rögzítve s a szénrajz technikájának teljes ismeretével előadva. Arckép és alaktanulmányai megkapóan jellegzetesek, s az előadás egyszerűsége a művészi fölfogást sikerrel támogatja.

Edivi Illés Aladár, a vízfestés ismert jónévi mestere, törökországi újáról gazdag gyűjte-

Orczy Gyula: Tulipán-bélyeg.

Déry Béla: Alkony a Zala partján.

A NEMZETI SZALON GRAFIKAI KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

ményt mutat be. A változatos és jellegzetes motívumok gazdag egymásutánban foglalkoztatják a nézőt. Rajz, kivétel s a nála megszokott színezés tekintetében is a gyűjtemény java része, a legjobbak közé tartozik a művész alkotásai között.

Nagyobb gyűjteménnyel szerepel Márk Lajos, mint könyvillusztrátor. Széles esztétellal oda kanyarított profesz alakok, a komikum mesgyéjén jökdvűen mozogva, deris hangulatban tartják a nézőt. Mint az operett író burleszk alakjaival az előadás különösségét keresi, úgy a művész is az ő sajátos könnyedségével eredeti módon végez feladatával. Kisebb gyűjteményével kellemesen lepi meg a műbarátot Major Jenő és Nagy Sándor.

Az előbbi gyakorlott kézzel s egészséges és közvetlen érzéssel alkotott tanulmányokat állított ki. Falusi utczák, cserjések, egyes érdekesebb mezei motívumok adják tárgyait.

Nagy Sándor egy nagyobb könyvillusztráción kívül, mely a fametszés vonaltechnikáját vallja előadási modorául, néhány igen finoman átértelt részlettanulmányt (favirág stb.) állított ki. Nagy Vilmos mint a szénrajz művelője elég biztossággal s könnyűséggel rajzolt néhány jelenet a műtermek életéből.

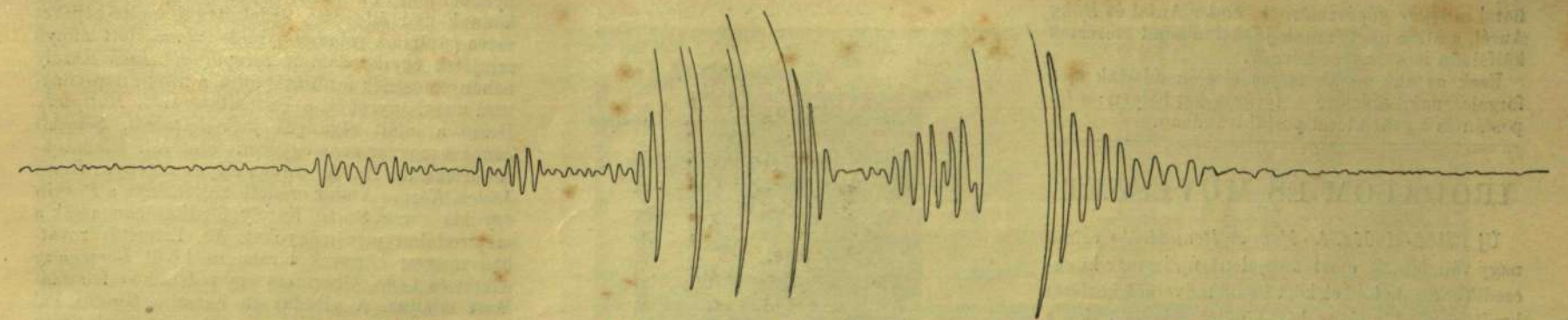
Katona Nándor két erőteljesen színezett s megjelenésében frappánsul ható, igen kitűnő pastell állított ki. Mindkettő a magas Tátra havas világát varázsolja elének.

Frecskay Endre a szolnoki művésztelepről pár úde friss érzéssel rajzolt (pastell) tájképet küldött; mindkettő nagy haladását mutatja a fiatal művészeknek.

Ép így Chabada Béla, ki Münchenben főleg a rézkarczolás gyakorolja, úgy (pastell) tanulmányfejei, mint Ribera után készített rézkarcza, a legszebb reményekre jogosítanak. Érdekes jelenség Kiss Ferenc, egy tizenhat éves ifjú pastell-el készített saját arcképével; erős tehetségről tesz tanúságot. Ha beváltja mindazt, mit első művével ígér, nagy reményekre lehetünk jogosítva.

Igy Pálkás Ferenc színes, meleg s érdekes folthatásban tartott képeivel a falusi életből, Tull Odón széles hatású vízfestményeivel, a föld népet ábrázolva, Rubovics Márk vízfestmény-miniatur-jével; Márffy pár finom hatású tájkép (pastell); Kézdi Kovács László nagyhatású falu égéssel s néhány finom érzett virágzó fával.

A festőművészek között kiváló alkotásokkal

A SAN-FRANCISKÓI FÖLDRENGÉS GRAFIKAI ÁBRÁJA, A HOGY AZT AZ Ó-GYALLAI FÖLDRENGÉS-JELZŐ KÉSZÜLÉK FÖLJEGYEZTE.

vannak képviselve, Boemm Riza, Hadzsy Olga és Bruck Hermína. Táj-, fej- és virágtanulmányokkal.

Néhány kiváló finomsággal átértelt s biztosan vázolt, iron- és vörös krétarajz köti le hosszabban a néző figyelmét. Tárgyak egyszerű. Tanyai udvar, kerítések, utak, mező, száraz fák stb. Mesteriként Pörge Gergely teljes elismeréssel említhetjük.

Emlékezhetünk még Halász Ferenczről is teljes elismeréssel, ki erőteljes, szép rajzokkal, többnyire tájtanulmányok s egy «ősi szántás»-sal (az őkrök rajza s mozdulata kiváló) van képviselve.

Az iron rajzok közt kiválik egy valóban kitűnő arcképrajz Zádor Istvántól. Főri fejet ábrázol, jellegzetesen, jól domborítva s a tónusok finomsága s ereje által köti le hosszabban figyelmünket.

A sokszorosító művészetek művelői közt több igen kiváló művészi alkotást találunk.

Legelső sorban Rauscher Lajos műgyetemi tanár s kiváló rézkarczó műve kötik le figyelmünket. Az «akvatinta» eljárás egy egészen új módszerével látgy, finom tónus hatású műveket készít. Mintha finom, de erőteljes tus vagy sépia rajzok volnának, könnyen odavetve. A facsoport, a halászbárka s pár hangulatképe, a legjobbak közé tartozik, mit e nemben eddig előállítottak.

Székelly Árpád, ki már régebb ideje elismert jó nevű művész a rézkarczolás terén, egész sorozatát állította ki a kiváló alkotásoknak. Gondos kivitel, erő és a rajz kiválósága jellemzik műveit.

Színes rézkarczot finom meleg tónussal s lágy előadási modorban állított ki Pravotinszky Lajos, kinek e nembeli művei Párisban is igen kerestek.

Olgyay Viktor az ő szokott szabatos modorában néhány kiválóbb képét mutatja be. Így szintén Raab Ervin és Levy Róbert.

Mint kiváló művésznőt a rézkarcz terén ismerjük meg ez alkalommal először Lekow bárónőt, ki széles, erőteljes hatású dolgaival bátran versenyez e nemben a legjobbakkal.

Igen gazdag «Ex Libris» gyűjteményben volt alkalmunk gyönyörködni. Roppant tanulságos épen a grafikai művészettel foglalkozóknak tanulmányozni, a felfogás, előadás, kivétel s az ötletesség tekintetéből mindazt, mit manapság Európaszerte e téren nyújtanak. E gyűjteményben mindaz együtt látható. K-ny Ó-n.

EGYIPTOMI ÁSATÁSOK.

Az őstörténeti ásatások egyik leggazdagabb színhelye, mint azt mindenki tudja, Egyiptom. Talaja oly konzerváló hatással bír, hogy az évezredek óta eltemetett kincsei ma is ép oly állapotban kerülnek a felszínre, mint a milyenben évezredek előtt voltak.

Lassan-lassan mind több és több írott emlék is kerül ki Egyiptom kincses tárházából, mely rég elenyészett dinasztiákról szól, azok viselt dolgairól beszél. Az utolsó évek munkálatainak egyik eredménye a többi között az, hogy a királyok ránk maradt neveihez az első dinasztia előtti királyok neveit is hozzáfűzhetjük. A listának a sorrendje most a következő: Ka, Ro, Zezer, Nar-Mar és Sma. A talált tárgyak közt van számtalan kidolgozott kova-tárgy: fejsze, kaparókés, kés és a többi. A kovakövek között egyik annyira ki van dolgozva, hogy Hathornak tehénfejre emlékeztető fejét tünteti elő, míg egy másik egy egész krokodilust mutat. Néhány re-

zéses kaparókés fésűszerű pántokkal valami egész ujszerű lelet; Petrie tanár azt hiszi, hogy tán a halak pikkelyeinek eltávolítására szolgálhatott. A Tebtunis papyrusoknak egész kötetét küldték most szét az előzetők számára. E papyrusokat majdnem kivétel nélkül mumifikált krokodilusk borítékából nyerték, a melyeket Umm-el-Bagaráiban, Javayr déli részén ástak ki. Ezek az írományok javarészt a Krisztus előtti 120—90 évekből valók. Feltűnően éles világot vetnek Egyiptom késő ptolemáusi időszakának politikai és közgazdasági viszonyaira. Először II. Energetes és II. Sotér három királyi rendeletére akadunk; aztán helyi hivatalos levelezés s a hatóságokhoz intézett egy csomó kérvény következik. Ez okmányok az akkori idők társadalmi életébe elég közvetlen bepillantást engednek. Az egyik pár rablóra vonatkozik, kik a folyamodó házába betörvén, anyja szobájából egy nő ruhát s egy újjas tunikát elvittek. E tárgyak megbecslése bizonyítékát szolgáltatja annak, hogy a becslés rendszere oly alkalmaknál, mikor a kártérítés krédése felmerül, Egyiptomban 2000 évvel ezelőtt sem volt már ismeretlen. A hiányzó öltönyök egyike 1 talentom és 4000 drachmára, másika pedig 4000 drachmára becsülik. — Étermek már az akkori időkben is voltak; maradt is néhány számla.

Minden ebnél rendszerint húsz egyén vett részt s boron, kenyeren és virágokon kívül egyenkint 100 drachmát fizettek. A vendégek nevét, rendszerint négyet egy táblán, külön mutatták ki. Hogy mily nagy munkát okoz különben az eltemetett épületek feltárása, Petrie tanár munkaprogramja mutatja, mely megemlíti, hogy az egész feltárandó vidék késő tavaszig víz alatt áll; hogy előbb az odahordott iszapot kell eltávolítani s az alatta fekvő földrészt kiszáritani, hogy munkához lehessen fogni. De az egyiptomi kultúra e legfontosabb találatának feltárása megérdemli a ráfordított fáradságot s költséget; mert csak ebből a talajból tudhatjuk meg az ország történelmére vonatkozó közelebbi adatokat.

Az Abukir mellett fekvő piramisoknál eszközölt ásatások az egyiptomi sirokat ismertetik meg velünk, mert a Ne-voser-re király halottas temploma körül elterülő hely több mint két évezred óta (a piramis és templom körülbelül 2500-ban épült Krisztus születése előtt) temetőnek használtatott. Itt tehát bő alkalom nyílik a tanulmányozásra, a mennyiben a régi, a közép és az új birodalom idejéből s végül a Krisztus előtti negyedik századból való fiatal görögök síremlékei, még pedig szép példányokban, mind együtt találhatók. Az ötödik dinasztiából való sirt idáig még nem találtak. Nem régebben tárták fel az egyiptomi Gyegy-em-ouch nagy sírját s megtanulhatjuk e leletből, hogy a királyok, országgyűzők és a közönséges alattvalók különben egyforma sírjai csak nagyságra nézve különböznek egymástól. A királynak piramist építenek, a mihez a piramis maga a királyi sírral, az elhalt uralkodó dicsőítésére szolgáló templom s végül a családtagok kisebb piramisai tartoznak, míg a gazdagabb alattvaló meglehetősen tágas földalatti kriptában találván helyet, hozzátartozói mellette temettetnek el, míg a föld fölött az elhunyt tisztelőre emelt épület áll. A régi ország sírjainál sokkal gazdagabbak és színdúsabbak a közép birodalom idejének sírjai (2000 év Kr. e.). Itt és e tekintetben főleg a németek ásatása járt sikerrel, a mennyiben felfedezték Jen-em-jechoct templom-főnöknek a sírját. Midőn a sírboltot kinyitották, szorosan egymás mellett álló négy fakoporsóra bukkantak. A koporsókon alig néhány te-

nyérnyi széles kicsi hajók állottak. Ez a különös jármű arra való, hogy a halott az alvilágba vezető utat könnyebben megtalálhassa. Még különösebbek voltak egy másik sírnak a hajói, a mely sir Herisefhetep-nek a nyughelye. Nagy fatönből egy evezőshajó mintája van faragva, nyolcz evezős dolgát végzi; elől áll a kapitány, hátul ül a csónakot irányítóva a kormányos, míg a hajónak árbozca — mert a csónak szél ellen halad, — le van bocsátva. Ezek az egyes részek mind szintén fából vannak faragva s a csónakhoz erősítve. E mellett szépen berendezett konyhának s egy gabnamagtárnak modelljét találták. Hisz a halottnak épügy kell élnie és élveznie, akár az élőnek. A régi és középkor sírjainak nagy része még érintetlen ugyan, de közel van az ideje annak, hogy ezek is napvilágra kerüljenek.

Csakhogy a tudomány meg nem állapodik soha; meg nem elégszik azzal, hogy e régi ólakók sírjait is felkutassa; azt is akarja tudni, milyen lehetett ez emberek testalkata, milyenek voltak lelki tulajdonaik, milyen a szellemi életük, milyen a koponyájuk és az agyvelejük is. Elliot Smith tanár ugyanis arra a felfedezésre jutott, hogy az egyiptomiak agyvelejeinek megvizsgálására bő anyag áll rendelkezésre, főképp az ó-egyiptomi korszak nem mumifikált testeiben. Úgy látszik, hogy az egyiptomi legősibb időből való emberi testek túlnyomó nagy részénél az agy az emberek minden mesterkéltése nélkül — valószínűleg a temetésnél főszerepet játszott száraz talaj s a levegő közvetlen hatásának kizárása folytán — egész jól konzerválódott. Miután az agy megvizsgálásának az újabb korban kiváló fontosságú tulajdonitának, ezek a különös embermaradékok tudományos tekintetben nagyon nagy becsesek bírnak. Smith tanár, a ki egyelőre az egyiptomiak agyának e nevezetes konzerválásáról adott ki egy tudományos értekezést, legközelebb a legregibb egyiptomi lakosság e fontos testrészeinek alakulásáról és minőségéről is kimerítő jelentést fog tenni. S most mondja valaki, hogy a tudósok nem az ember veséjéig hatolnak! V. K.

AJÁNLOTT LEVELEK AUTOMATIKUS FELADÁSA.

Hosszú kísérletezések eredménye az a gép, mely most illeszkedik bele a magyar királyi posta szervezetébe, és mely arra van hivatva, hogy a külföldön is megtegye hódító körútját.

Ez a gép egy ajánlott levelek felvételére szolgáló automata. Ezentul nem kell ácsorogni a postahivatalok helyiségeiben, néha egy félórát is, míg rákerül az emberre a sor, hogy a levélét feladhassa. Most a fél ódamegy a géphez egy tizfilléresrel és az ennyivel kevesebb bélyeggel ellátott levéllel. Elsőbb is a pénz befogadó nyílásba beledobja a tizfillérest; a mig ezt nem teszi, a gépet nem használhatja. Az csak természetes, hogy a pénzdarábnak jónak kell lennie, mert az értéketlen utánzatokat a gép kilöki. A mikor a tizfilléres benn van a gépszekrényben, felnyitható a nyílás, mely a levél felvételére szolgál. A levél bedobása után meg kell forgatni a forgattyút, mire a gép átadja a postai vevényt. Ezen a vevényen fel van tüntetve a feladás napja, a gépszekrény száma és az a szám, melyet a levél a bélyegzés alkalmával kapott. Ilyen módon nagyon gyorsan megy az ajánlott levelek feladása, úgy hogy az ember egészen kényelmesen tizennyolcz-husz levelet is feladhat egy perc alatt. Ha a vevények elfognak a gép automatikusan beszünteti működését.

A magyar posta az első, mely ezt az újítást beállítja a mindennapi élet forgalmába. Bennünket ez az újítás még azért is érdekel, mert e szellemesen megoldott, kitűnő automatának a feltalálója két

fiatal magyar gépészmérnök, Fodor Antal és Büky Aurél, a kik e nagy munkájukkal diadalt szereztek külföldön is a magyar névnek.

Ezek az automaták május elsején adattak át a forgalomnak, egyelőre a főváros két helyén: a postán és a gyár-utcai postahivatalban.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Új Petőfi-kiadás. A «Magyar Remekírók» című nagy vállalatnak most megjelent új, immár kilenczedik sorozata többek közt Petőfi műveinek közlését kezdi meg. Egyelőre két kötetet ad belőlük: a kisebb költeményeket, a költő munkásságának legértékesebb részét, — a többiek további sorozatra maradnak. Ez az új kiadás nemcsak az egész vállalatnak becset és népszerűségeit növeli, hanem magában véve is nevezetes jelensége irodalmunknak. Petőfi műveiből, kivált mióta felszabadultak a szerzői jog oltalma alól, egész sereg kiadás jelent meg, diszesek és egyszerűk, drágák és olcsók, de egy sincs köztük, mely oly gondosan készült volna s annyira igazán kritikai kiadás lenne, mint ez. Badics Ferencz rendezte sajtó alá, széleskörű tudásért és lelkiismeretes buzgalmaért egyaránt nagy tekintélyben álló jeles irodalomtörténet-írónk, a ki Bajza és Gyöngyösi István műveinek kitűnő kiadásával fényesen bebizonyította az efféle feladatra való rátermettségét s ezzel a Petőfi-kiadással jelen-tékenyen gyarapította e téren szerzett érdemeit. Az életrajzi bevezetés is, melyet az első kötet elé írt, tartalmas, komoly munka, nagyon világosan, egyszerűségben is vonzóan adja elő benne azokat a Petőfőre vonatkozó dolgokat, melyeket a költő teljes megértésére emlékeztünkbe kell idéznünk.

A Magyar Remekírók ez új sorozatában még egy másik különös érdekességű kötetet találunk: Deák Ferencz munkáinak első kötetét. A nagynevű államférfi harmincznyolcz országgyűlési beszéde van benne összeválogatva, — az 1861-ik évi első fölrítati javaslat fejezi be a kötetet. A sajtó alá rendezés munkáját Wlassics Gyula végezte és eszmékben gazdag esszayt írt elébe bevezetésül, a melyben a jogtudós gondolkodásának mélysége a gyakorlatban is kipróbált politikus széles látókörével egyesül. Kevés olyan magvas és elmemozdító méltatást olvashatni Deák Ferenczről, mint ez a tanulmány, mely hivatva van arra, hogy a kiegyezés megalkotójára vonatkozó nézeteket a legszélesebb körökben tisztázza. — A többi kötetek közt vannak Mikes Kelemen Törökországi Leveléi, régi irodalmunknak ez eredeti színt, zamatát soha el nem vesztő gyöngye. A szép kötetet Erdődi Béla rendezte sajtó alá s az ugyancsak az ő tollából származó bevezetésnek különösen a Mikes életével és munkájával szoros kapcsolatban levő török életbeható ismerete ad érdekességet. Magyar népdalok bő és gazdag gyűjteményét adja végül a sorozat utolsó kötet, melyet az eddig megjelent összes népdalgyűjtemények

AZ AUTOMATA.

fölhasználásával Endrődi Sándor állított össze, kiváló finom érzékkel keresve ki a legszebb és legjellegzetesebb népdalokat, tárgy szerint osztva őket külön-külön csoportokba. Külön fejezetben adja, a szerzők megnevezésével, azokat a nép ajkán élő dalokat, melyeknek költőit ismerjük. A bevezetésben tömör összefoglalásban ismerteti a magyar népköltészet gyűjtés eddigi eredményeit. A sorozat megfelelő köteteként díszül R. Hirsch Nelli rajzolta Petőfi, Deák és Mikes arcképeit. A Magyar Remekírók ez új sorozatával most már gyorsan halau befejezése felé, hogy teljességében is betöltsse művelődési fontosságú feladatát: a magyar irodalom remekeinek a legszélesebb körben való terjesztését. A külső kiállításban is a tartalomhoz méltó vállalatból, mely 55 kötetre fog terjedni, most már 45 kötet van közkézen. Az egész gyűjtemény ára 220 korona; ez összeg részletekben is törleszhető.

A «Budapesti Szemle» most megjelent májusi számának élén Németh Józsefnek igen elmésen írt, aktuális tartalmú tanulmánya áll A modern diplomácia címmel. A legújabb diplomáciai esemé-

nyekből fejti ki a művelt népek nemzetközi szolgáltatának mai állapotát, érdekes silhouette-képeket vetve papírra a valamennyiünk szemé előtt lefolyó színjáték egyik-másik főszereplőjéről. Fiók Károly néhány mesének fordítását adja a hindu nép világ-hírű mesekönyvéből, a Panasztantrából. Hattyúffy Dezső a talált régiségek jogvédelméről, Sepródi János a magyar zene ügyében fölmerülő feladatokról értekezik. Ifj. Korányi Frigyes regénye: Iremi kertek, Kosza Andor eredeti költeménye s Puskin egy kis verse a Béraner fordításában adják a szépirodalmi olvasmányokat. Az «Értesítő» rovatban magyar könyvek bírálatán kívül Berzeviczy Albert és Lehr Albert egy-egy polemikus felszólalását találjuk. A «Budapesti Szemle» Gyulai Pál szerkesztésében és a Franklin-Társulat kiadásában jelen meg; előfizetési ára félévre 12 korona, egyes füzet ára 2 korona.

Idegen költőkből egy csinos kötetre való műfordítást állított össze és adott ki Bodrogh Pál. Legtöbb köztük a Heine és a Béraner fordítás, aztán van Byronból három, Lenuából kettő, Viktor Hugóból három s Moore Tamásból és Carmen Sylvából egy-egy darab. A fordító gondosan, csinnal dolgozik, néha el tudja találni a hangját is az eredetinek. Eszrevehetően a hűségre törekszik első sorban, a mi sokszor csak tetemes áron sikerül neki: el kell érte ejtenie az eredeti szépségeinek nagy részét. Hogy hű is legyen, költoileg is közelében maradjon az eredetinek, arra nincs elegendő költői ereje s nyelve sem elég színes és gazdag. Úgy találjuk, legjobban a Béraner és legkevésbé a Heinefordítások sikerültek neki. Választása sem mindig szerencsés, érdekesebb, jellemzőbb s e mellett magyar nyelven még nem olvasható dolgokat is találhatott volna egyik-másik költő műveiben azok helyett, melyeket gyűjteményébe fölvev.

Borus napok. Negyedi Szabó Béla tizenegy elbeszélését gyűjtötte össze e cím alatt egy kötetbe. Az elbeszélések mind arra vallanak, hogy szerzőjük még nagyon fiatal ember, a kinek kár volt olyan nagyon sietni zsenéi kiadásával. Meséi mind csupa papiros ízű históriák, hiányosan megemész-tett olvasmányok visszhangjai, alig van bennük az életnek egyetlen eleven, híven megfigyelt vonása. Ugyanilyen az előadása is; érzélgős, híg lére eresztéi történeteit, alakjait beszéltetni épen nem tudja. Ugy, a hogy az ő, természetesen mindig boldog-talan szerelmesei beszélnek, nem beszél semmiféle ember a világon, csak épen a roz novellák hősei. Az efféle ifjui próbálkozások kiadásának alig van valami értelme; a szerző kiteszi magát a kedve-zőtlen kritikának s hacsak nem igen erős az ön-bizalma, elképedve néz, az olvasó unottan félredobja a könyvet, a kritikus még azt se tudja belőle megítélni, lehet-e valaha a szerzőtől jobb dolgokat várni.

A romániai csángók. A magyarságnak egy maroknyi kis szigete él messze idegenben, a Szereth és Moldva folyók partjain, aránylag anyagi jólétben, de nyelvileg és fajlag napról-napra jobban belemerülve a környező oláh áradatba. Ma még egy sajátos, oláhul erősen kevert magyar tájszólást beszélnek, de egy-két nemzedék múlva már alighanem oláhul fog beszélni mind. A faji külön-állás öntudata is mindinkább elhomályosul bennük, gondoskodik erről a román hatóság és iskola, támogatva az idegen, többnyire olasz eredetű papoktól. Népünknek erről a pusztló töredékről adott ki egy kis füzetet Rubinyi Mózes Tanulmányok a

romániai csángókról ezim alatt. Elmondja sok tekintetben homályos és máig ki nem derített múltjuk küzdelmeit, beszél jelen bajokról, keserves állapotokról s a végén néhány népeleti képet és csángó emberektől hozza intézett levelet, valamint egy népmesét és egy-két népdalt mutat be. Az író kétszer is ott járt a csángók közt, megszerette őket, fájdalmas érzéssel nézi szomorú enyészeteiket. A könyvecske, melyet rolok írt, nem egy lapjával fölzaklatja a magyar érzést az olvasóban s lelki furdalást is okoz, hogy testvértelen fajunknak ezeket az idegenbe került fiait egyetlen kézmozdulat nélkül el hagyjuk pusztulni. Arra, hogy ezekből az érzésekből elhatározásokat fakasszon, a könyvecske írójának nincs elég írói ereje, kis munkája azonban nagyon tanulságos, bár nagyon szomorú olvasmány, érdemes iránta érdeklődni.

A mit a szív beszél. Lehet, hogy csakugyan a szíve sugallta Pallós Istvánnak azokat a verseket, melyeket most egy kötetben kiadott, mert hiszen szerelem, hazafiság s más ily szép érzés lakik minden valamire való embernek a szívében. A baj ebben az esetben csak az, hogy nem költő az, a ki szíve sugallatait versekké szedte. A mit érzett, az lehet mély és erős, a mit azonban verseiben el tud mondani, sekélyes, erőtlén. Érdeket kelteni nem tud sem azzal, a mit mond, sem azzal, a hogyan mondja. Nagyon nehéz volna az egész kötetben egy oly fordulatot, képet, ötletet találni, a melyet mások már sokkal jobban el nem mondtak volna. Az ilyen versek azt a hatást teszik, mint mikor valaki félig-meddig megtanult idegen nyelven beszél, csupa olvasmányfaiból s mestereitől tanult szószakkal, egyetlen érdekes mondatfűzés, pregnáns fordulat nélkül, eláruva ezzel, hogy a nyelv még most is idegen előtte, szellemének rejtelmeibe nem hatolt bele.

Vergődő lelkek. Somogyvári Somogyi József regényének ezime arra engedne következtetést, hogy lélekteni rajzolt akar benne adni, pedig erről szó sincs. Kalandos regényével van csak dolgunk, a mely meglehetősen halvány történeti háttérrel s igen laza kompozícióban néhány ember kalandos élete sorsát mondja el. Főhőse egy parasztleányból hajduk hadnagyává, majd Thökölj kuruczkapitányává lett legény volna, ha az egymás hegyére-hátára tolongó epizódok közt az ő különben is erőtlénül rajzolt alakja minduntalan el nem veszne szemünk elől, mint a homokban a forrás vize.

A többi alakok is a romantikus regények ismert módszere szerint vannak rajzolva: nincs saját arczatuk, egy esomó konvencionális vonásból vannak összerakva s életük az író kénye-kevede szerint való marionette-táncz. A színtér nagyon változatos: először egy szolnokmegyei, török hódoltságai falu, egy török kézben levő horvát vár, aztán egy merész fordulatatt Tripolisz, majd Thökölj tábora s végül a Kara Mustafa által ostromolt Bécs. Mindez a változatosság azonban még sem teszi érdekessé a regényt, mert hiányzik belőle az írói lélek, a mely sulyt és tartalmat adna a külső eseményeknek. Az író a hatás eszközeit egyáltalán nem tudja úgy mérlegelni, a hogy kellene; a hogy például a spanyol Diegónak mohamedán Ibrahimá válását leírja, az önkéntelen komikum gyilkos hatását teszi. A legjobb akaratall sem tekinthetjük a regényt többnek igen halvány Jókai-utánzatnál, melyből tökéletesen hiányzanak azok a tulajdonságok, melyek Jókai írói nagyságát teszik.

Uj könyvek:

Bodrogh Pál: Idegen költők. Heine, Béraner, Byron és mások. Budapest, Lampel-Wodianer részv.-társ. Ára 2 korona.

Borus napok. Tárcaák, írta Negyedi Szabó Béla. Budapest, Franke Pál kiadása. Ára 2 korona.

A mit a szív beszél. Költemények, írta Pallós István. Nagyenyed, Földes Ede könyvkereskedése. Tanulmányok a romániai csángókról. Irta Rubinyi Mózes. Budapest, Markovics és Garai könyvnyomdája.

Hazaszeretet. (Tizenegy alkalmi beszéd). Irta Danóczy Antal. Nagykovács, Bazsó Lajos nyomdája. Ára 1 korona.

Vergődő lelkek. Regény, írta Somogyvári Somogyi József. Budapest, Országos Irodalmi Részv.-Társ. Ára 4 korona.

Magyarország felkészen a tengerhez. (Szakvélemény az építendő új fűmei vasúti vonalról). Irta dr. Princ Gyula. Budapest, Hornyánszky Viktor nyomdája.

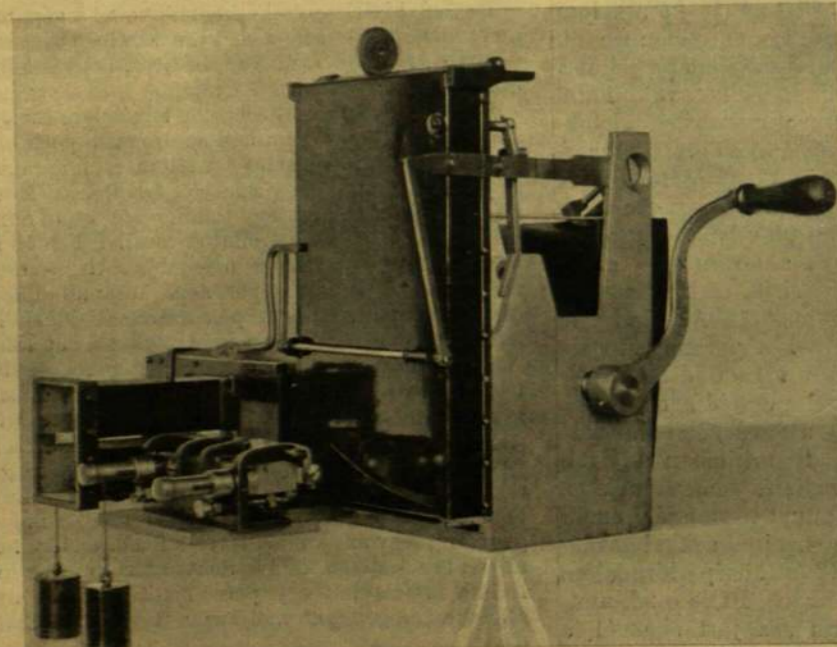
Helyesírási gyakorlatok általános használatra. Irta Horváth E. János. Budapest, Szent István-Társulat kiadása. Ára 30 fillér.

HALÁLOZÁSOK.

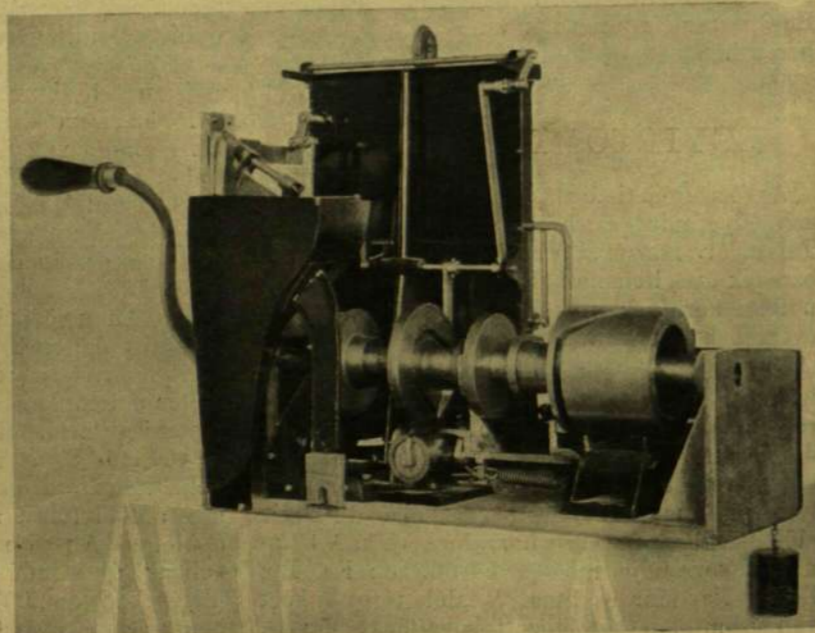
Elhunytak a közelebbi napokban: Dr. MÉRNICH AURÉL sz. k. m. kir. honvéderőnagya, volt képviselő, 50 éves korában Budapestben. — Id. NOVOTNY KÁROLY ny. m. kir. postaigazgató életének 80 dik évében. —

MÁJUS ELSEJE A VÁROSLIGETBEN. — ELŐADÁS ELŐTT.

AZ AUTOMATA SZERKEZETE.

AJÁNLOTT LEVELEK AUTOMATIKUS FELADÁSA.

WALLENFELS IGNÁCZ papirkereskedő 58 éves korában Budapestben. — Dr. DIMITRIEVICS BRÁNKÓ ügyvéd 34 éves korában Zomborban. — PLANER ANTAL háztulajdonos 83 éves korában. — FÁBIÁN FERENCZ őrmester, a nagyváradi öreg vár legidősebb katonája 75 éves korában. — KOHN MIKSA Kaposvár város tanácsának tagja Kaposváron 67 éves korában. — REVISNYEI REVICZKY KÁLMÁN, nyug. m. kir. főbányahivatali szaktanácsos és a szatmári ev. ref. egyház pénztárnoka életének 70-ik évében Szatmárnémetiben. — KONKOLYI JÓZSEF tanító életének 69-ik évében Alsópáhokon. — MIRÁN SZIGMOND, volt 48-as honvédszázados, az országos honvédegyetlek központi bizottságának megteremtője és közel negyven éven át főjegyzője, 80 éves korában Budapestben. — TAKÁCS JÓZSEF, a Gresham biztosítótársaság magyarországi igazgatója Budapestben. — RAUSCHÉK VIKTOR nyug. pénzügyminiszeri tisztviselő, fővárosi bizottsági tag 54 éves korában Budapestben. — Királyfalvi KIRÁLY JÁNOS 48/49-iki honvédszázados, a «Budapesti Bazár» divatlap alapító szerkesztője, 81 éves korában. — ZSÓRÉA ANDOR, a szegedi szabadelvűpárt volt elnöke, 83 éves korában Szegeden. Az elhunyt a szeged-csongrádi takarékpénztárnak is elnöke volt. Enyedy Lukács miniszteri tanácsos az elhunytban apósát gyászolja. — GALOCHI TÓMOSVÁRY MIKLÓS, Kolozsvár szab. kir. város főpénztárnoka, a kolozsvári ev. ref. egyházhoz-ság gondnok-pénztárnoka és presbitere, törvényhatósági bizottsági tag, életének 52. évében Kolozsvárott. — Id. LISZNER LAJOS, nyug. posta- és távirat-tiszt, 48-as főtüzér, életének 73-ik évében.

Bátaszéki ROMEISER MÁRTA, Romeiser Béla vas-kereskedő leánya, életének 18-ik évében Budapestben. — ÖZV. FORST FERENCZNE szül. Waldhauser Jozefin 94 éves korában Budapestben. — ÖZV. BARON DÁVIDNE Budapestben. — ÖZV. HAMBURGER JÓZSEFNE, szül. Stöger Mária 67 éves korában Sopronban. — Berzeviczy és kakaslomnici Berzeviczy Rezsőné, szül. kálnói és ádámföldi Bornemisza Eleonóra 55 éves korában Girált községben. — RENNÉR SIMONNE szül. Weisz Johanna 60 éves korában Budapestben. — ÖZV. SCHIFFER GYÖRGYNE, szül. Risztay Borbála, életének 77-ik évében Zalaegerszegen. — MORVAY LONKA NAUZIKA, élete 12-ik évében Budapestben. — KINCSES JÓZSEFNE szül. Parti Margit 34 éves korában Mármaroszigeten. — ÖZV. WEBER SOMÁNE, szül. Bienenfeld Jozefin 55 éves korában Budapestben. — HAVAS GYULÁNE, szül. brezoviczai és saradi Porsaitz Borbála Kolozsvárott életének 56 évében. — ÁCS GYULÁNE, szül. Neisz Franciszka 65 éves korában Budapestben. — ÖZV. PENDE KÁROLYNE, szül. Deáky Gabriella 74 éves korában Újpesten. — ÖZV. FISCHER NÁNDORNE, szül. Fánócsy Amália 58 éves korában Budapestben.

EGYVELEG.

* Szemes Fülöp «Az elmulás» és Vaszary János «Részes aratók» című festményeinek, melyeket lapunk 12. és 13. számaiban közöltünk, sokszorosított mûlapja a Könyves Kálmán részvénytársaság kiadásában jelent meg s ott kapható.

** II. Miklós császár sajtó céljaira az állampénztárból évenként 32.400.000 koronát kap. A birodalom

minden részében levő birtokai, aranybányái, erdősegei évenként átlag 12 millió koronát jövedelmeznek.

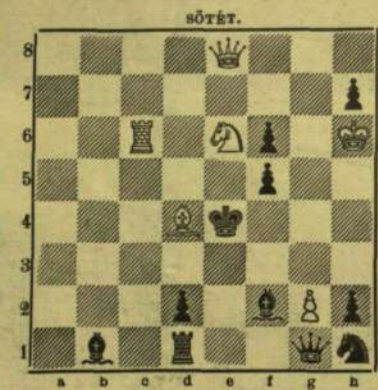
Hogy lehet szép? Egy ha a szeplőt, májfoltot, mitesszert, pattanást, ráncokat és arczisztatlanságait a gyorsan és biztosan ható Maderspach-féle Benzoecrémrel kipisztítja.

Az ember természetes tápcikkjei kőszékül azok, amelyek úgy lehet enni és megemészteni, mint a hogy a természet előállítja.

a forrásból, mely már annyi élvezetet szerzett, ne buzogjon fel ennél szebb és frisebb nedű.

SAKKJÁTÉK.

2483 számú feladvány. Ludanyi Antaltól, Szolnok.

Világos indul és a harmadik lépésre mattot ad.

A 2474. sz. feladvány megfejtése Hoeg N.-től.

Világos. Sötét. Világos. a. Sötét. 1. f6-f4 ... Kc6-f6 (a, b, c) 1. ... Kc6-d6

2. f7-f8 H ... c5-d4 2. ... Kt-t-sz. 3. Ba7-f7 + matt. 3. V matt.

A 2475. sz. feladvány megfejtése Chery G.-től.

Világos. Sötét. Világos. a. Sötét. 1. Kg3-f2 ... h7-h5 1. ... c5-f4

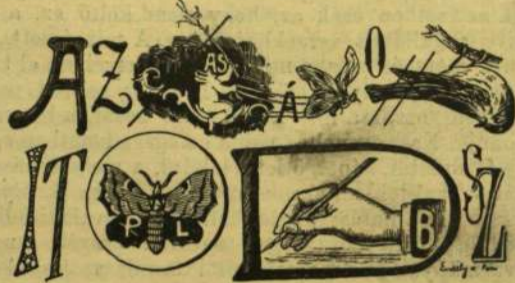
2. a2-a4 ... h5-h4 2. ... Kk1-h2 3. a4-a5 ... h4-h3 3. ... Kk2-h1 4. Fd6-h2! ... Kk1-h2 4. ... Kt-t-sz. 5. a5-a6 ... Kk2-h1 5. ... Va8-a1 + matt.

A 2476. sz. feladvány megfejtése Erdey Aladártól.

Világos. Sötét. Világos. a. Sötét. 1. Hd5-f4! ... Kc5-f4 (a) 1. ... Kc5-d4 2. Va6-d6 + ... Kd4-f3 (b) 2. ... Hf4-e2 + ... Kd4-e5 (c, d) 3. Vd6-f8 + matt. 3. ... F3-f4 + matt.

Helyesen fejtették meg: Merényi Lajos. — Geiszt József és Stark V. — A Budapesti sakk-kör (Budapest). — Németh Péter (Csongor). — Kintzig Róbert (Fakert). — Ludanyi A. (Szolnok). — Müller Nándor (Szombathely). — Nyársik Agnes (Szeged). — Hofbauer Antal (Liptóvár). — Szabó János (Bakony-Szentlászló). — A 'Nagykőrösi Városi Kaszinó'. — Kovács László (Nagykőrös). — Balogh Dénes (Kecskemét).

KÉPTALÁNY.

A 15 ik számban megjelent képtalány megfejtése: A ki halad el nem marad.

Felolós szerkesztő: Hoitsy PÁL.

Szerkesztőségi iroda: Budapest, IV., Reáltanoda-u. 5.

Kiadóhivatal: Budapest, IV., Egyetem-utca 4.

Szerkesztői üzenetek.

Levél öcsémhez. Szilécia határán. Mindakettőnek megvannak a szépségei, de van egy-két apróbb foltja is, a mit ki kellene igazítani.

Élet-tapasztalat. Széles e hazában ezer meg ezer hölgy tanult és egész esinosan is tud zongorázni, mégis nem jut az eszükbe, hogy nyilvános hangversenyen lépjen a nagy közönség elé.

Feokmadár. A hosszú hallgatás után érdeklődve fogadtuk új versét, nagy sajnálatunkra azonban nem elégtette ki várakozásunkat.

85 król frt 11,35-ig méterenkint minden színben, bérmentre és már megvámolván házhoz szállítva. Gazdag mintaválaszték postafordultával. Selyemgyár, Henneberg, Zürich.

Salvator Lithion-forrás. Természetes vasmagnes kúró hatású. vese-, hólyag-, reuma- és kővesbántalmaknál, vizelettel nehézségekkel, osztorbetegségeknél a légző- és emésztési szervek hurtaival. Budapest főraktár Edeksuty L. urnál.

Rézbutor, kerti vasbutor és vas-szobabutor

Pápai és Náthán gyermekkosci, vas- és rézbutorgyár BUDAPEST, VI., Andrassy-út 2. (Fonclere-palota).

Rohitsch-Sauerbrunn Stajerország.

Vasut, posta és táviró. Prospektus ingyen. Főnagyság fekvés, éleynben gazdag, teljesen pormentes levegő. Modern kényelem. Élénk társaság.

Magyar Könyvtár. Szerkesztő RADÓ ANTAL. Egyes szám ára 30 fillér.

KODAK TREMO és POCO. kamarák napfény-tekerőfilmek részére K 6.50-től egész 400 koronáig.

Selyem a divat!

Kérjen mintát tavaszi és nyári újdonságainkból ruhák- és blúzok: Habtat, Pompadour, Chiné, Rayé, Voile, Shantung, St-Galli himzés, Mousseline 120 cm. széles, méterenként 1 K 20 fill.-től feljebb fekete, fehér, egyzsinű és színesben.

Első Leánykihazasítási Egylet m. sz. Gyermek- és életbiztosító intézet Budapest, VI., Teréz-körút 40-42. sz. Alapítotott 1883. Folyó év április havában 1.411.000 K értékű biztosítási ajánlat nyújtott be és 1.228.600 K értékű új biztosítási kötvény állított ki.

Vértess-éle Sósorszesz Minden háznál szükséges.

Nagy és modern stílus új hydro-electro-therapeutikai gyógyintézet. Hidegvíz-gyógykezelés, villamos fény- és kádfürdők, inhalatorium, forró lég- és gőzfürdők, villamos masszázs, napfürdő, gyógytorna.

E vállalat magában foglalja a hazai és külföldi irodalom legjelebb termékeit, a szépirodalom, történelem, földrajz stb. köréből. — Ezen vállalat lehetővé teszi a nagyközönségnek, hogy kevés költséggel szép és a tudomány minden ágát felölő könyvtár birtokába juthasson.

Kamarák napfény-tekerőfilmek részére K 6.50-től egész 400 koronáig.

SZÉPSÉG GYŐZ! NÁRCISZ-CRÈME megszerzi és megtartja az ifjú bájokat, elítávoit bámulatos eredményével: SZEPLŐT Fimmerlít, mitesszert, májfoltot és báminemű SZÉPSÉGHIBÁT. Egy tégely ára 1 kor. 50 fill. A hozzávaló szappan 1 korona. Hattyu-gyógyszertár Budapest, VI. Aréna-ut 126/8.

Ha őszül a haja ne használjon mást, mint a "STELLA"-HAJVIZET, mert ez nem hajfestő, de oly vegyi összetételű szer, mely a haj eredeti színét adja vissza. Üvege 2 K. ZOLTÁN BELA gyógyszerárban, Budapest, V/49, Szabadságtér, Sótátr-utca sarkán. 1188

Hölgyeknek ingyen szolgál fölvilágosítással és tanácsal minden kozmetikai kérdésben; úgy mint hajfestés, hajhullás, pattanások elmulasztása arcz- és kézapolásban: VANICSEK GYULA női fodrász, Budapest, Soroksári-utca 16. Válaszbélyeg. Válaszbélyeg.

BRÁZAY-SÓSBORSZESZ-SZAPPAN egészségügyi és kozmetikai szempontból feltömlulhatatlan. BRÁZAY-féle KÖLN-VIZ az illatszerek legkiválóbbja. BRÁZAY-SÓSBORSZESZ nélkülözhetetlen házszer.

A Mátyás király szoborleleplezési óda szerzője, (kinek elszortan még több költeménye jelent meg) ÁBRÁND ÉS VALÓ című bazafias könyv jelent meg. Ára 1 frt, kötve 1 frt 50 kr. Kapható könyvkereskedésben. Rendelhető Schuller József Budapest, Károly-körút 18.

PILULES ORIENTALES (KELETI PILULÁK). Szépség, a nyak szilárdasága, fejlesztés, a kebel helyreállítása, a kebel dűssága. Kezelése egyetlen a maga nemében és orvosi tekintélyektől elismerte.

KÖVÉRSÉG KORAI VÉNSÉG. Istenem, — így szólhat ezer meg ezer ember, — mit adnék, ha elhajszodhatnám és emésztési zavarról megszabadulhatnám. Lám, nem is kell annyit áldani. Tegyen minden hölgy és férfi csak egy kisleletet Mador szivósítót és vértisztítót porral, biztos az eredmény; ezt be kintélyes orvosi és vegytani bizonyítványokkal kimutathatom. — Ne mulassza senki el, erről meggyőződni; hossza meg a Mador por, ha be nem vált, a póstá felvisszadom. Csakly 2 kor. 50 fill. Mador dózosa, orvosi utasítás és bizonyítványok mellékelve. Utasvételrel a póstá be küldés mellett; pormentesen díszkötésben küldi Mme Mandl Ida, Budapest, Károly-körút 2/V. sz. Török József gyógy. szeres, Budapest, Király-utca 12. sz. 1185

Hall-fürdőhely Felső-Ausztriában. Elsőrangú Jódbrömfürdő. Legrégibb és leghatásosabb jódforrás Európában. Felvilágosítással és propektussal szolgál a fürdőgondnokság. 10980

SZÉPSÉGET csak úgy érhetünk el, ha a MA-HILLA szert használjuk, mely törvényesen védve van és kezeskedve teljesen ártalmatlan, megvisszálva és biztosan ható szer szép rózsás ruha és tiszta arczbőr elérésére. Pürsénst, bírtakát, orvrbűségeit, szeplőt, redőt, nyomok vissztahagysa nélkül. Az arczbőrüldévé, rózsássá és borsnyupuhává teszi. A ki Ma-Hilla-val egyszer próbát tett, az nem lesz képes azt többé nélkülözni. Ezt bizonyítják a naponta beérkező hálaíratok és megrendelések. Ára egy nagy tégelynek, mely több hónapra elég, 3,85 K. Minden tégelyhez egy próbárah Ma-Hill-szappan és pontos utasítás van mellékelve. Próbászelencék 1 K 20 f.-nek helyegében való behelyése ellen küldetnek szét a 5-raktár által. A szétküldés a tartalom megnevezése nélkül utánvét mellett eszközöltek a főraktárról. Latelner Leó, Wien, 1/28, Wollzeile 31. Ma-Hilla kapható Budapestben, Török József gyógy-zertárban, Andrassy-út 26. és Király-u. 12. sz. a Zagrában S. Mittelbach gyógy-szerész Duga uica 3-Próbászelencéket csak a főraktár küld.

LUSER L.-féle turista tapasz. Biztosan és gyorsan ható szer, tyukszom, szemölcs és talp, valamint a sarok bőrkeményedései, továbbá mindennemű bőrelszarusodás ellen. A hatás-ért jótállás vállaltatik. Csak akkor valódi, ha minden használati utasítás és minden tapasz a mellettes védjegygyel és aláírással el van látva, azért is erre ügyelni kell. — 1 doboz ára 1-20 kor. Vidákre 1,85 kor, sziltesen behelyése mellett bérment. Magyarországi Főraktár: 10520 Török József gyógyz., Budapest, Király-u. 12. Andrassy-út 26.

MATTONI 11003 ERZSÉBET-SÓSFÜRDŐJE BUDAPESTEN (BUDÁN). női bajokban. Meglepo gyógyhatású, bir különösen tövűbbé állású és általános vérűsségben, verűsségi pangások esetén máj- és lépbaajokban, aranyérben stb. Idény április 15-től szept. végéig. 65 fűrdősszoba; számos külön berendezett kényelmes vendégsszoba. Vendéglő méretekelt árú ételök és italokkal. Ren telő orvos: Dr. Polgár Emil. Villamos vasuti állomás.

Hirdetések telvételnek a kiadóhivatalban, Budanest Egyetem-u.4.

Szeplőt, májfoltot, mitesszert, pattanást, kiűtést, ráncokat, himlőhelyeket és minden arczisztatlanságot pár nap alatt eltávolít a bőrszépítő, arcmoító és lifítő hatánu Maderspach-féle

BENZOECRÈME. Az arcznak friss üdöségt, fiatalágot és fehérséget ad. — Teljesen ártalmatlan. — Számos elismerő level, Ára 1 kor., hozzá Benzoec-tejszappan 70 fill. Benzoec-puder 1 kor. Postán szállítja az egyedüli készítő MADERSPACH FERENCZ gyógyszerész BUDAPEST, X., Rákosfalva, Külső-Kerepesi-ut 104. Főraktár: Török gyógytár, Király-u. 12. szám és Andrassy-ut 26. szám.

Vihnye. Étkesés: reggeli, ebéd, azossna és vacsora egy napra 3 K. egy hétre 20 K. Kiváló gyógyhatású női Sობák hetenként 7 K-tól 31 K 50 f.-ig. A sობák árá az elő- és utóvadban (jun. 14-ig és augusztus 23-tól) 40%-ot intezet, ár- és fenvölörűdök. Kal méretekkelbék.

VIHNYE természetes meleg vasas gyógyűrdő Bars-nygyben, fenyves és lombos erdő környezete szőmelenk völgyben. Posta távirók és internu- bál telefontelomás. Gyógysszertár helyben, Vadr. Décsy István uti allomás: Szőmelenk-Vihnye, a fűrdőteleptől budapesti gyógygy. 5 kilomét. távolaságban.

A fűrdő Semezbánya város (melynek tulajdonát képező) házilag kezelési; gondnokul ez árben is Szatnacsy Miklós törvényhatósági főgyógyt küldötte ki.

A házi kezelés bevezetése óta Vihnye fűrdő július és augusztus hónapokban túlszűfolt, a jelenkorok mindégylke lakói egyáltalán nem nyrbelték a szert az uton is fűrdőmezejük a Vihnye-fűrdőben gyógyntást óhajó betegeket, hogy lakás-biztosítás nélkül, főképpen július hóban az odantárs kellemetlenségét járhat s hogy a pihenő gyógyulára legalkalmasabb a május és június hó, avagy augusztus 15-től szeptember 15-ig.

Rozsnyay Pepsin bora.

Kellemes ízű, kiváló jó hatású szer étvágytalanság, rendetlen emésztés és gyomorgyengeség ellen. Étkesés közben véve, megóv a gyomortelhetéstől. Egy üveg ára 3 kor. 20 fill. Kapható: Török József gyógysszertárban Budapestben, valamint a készítőnél: 10888 ROZSNYAY MÁTYÁS gyógysszertárban, ARAD, Szabadság-tér.

DAVID KÁROLY ÉS FIA DOBOZ, PAPIRÁRU ÉS SZAB. FEMKAPOCS GYÁRA. Budapest, I., Mészáros-utca 58. szám. Gyárt Páprtányért, bonboniert és járdinet-dobozokat. Sajttelt korak dobozok, légmenetesen elártható dobozok, pólyák, köbgyöngyök, stb. csomagolásra. Híműdóbozok, valamint kiótt lemez-összírés tésztás szarini magy-ságban. Teás-dobozok 1/4 kilogr.-tól 10 kilogr.-ig, valamint 6, 10 és 20 filléres tea csomagolásokhoz. Gőzőerő berendezve. 300 munkás. Napi gyártás 150,000 doboz. 11312

Ceres
étel-zsír
kókuszdióból
a legfinomabb a maga nemében.
GYÖRGY SCHICHT „Ceres” tápszerművek osztálya, Aussig E/m.

Sok millió előkelő urhölgy használja a világhírű Földes-féle

MARGIT-CREMET,
mely zsírtalan, ártalmatlan s rögtön szépít. A Földes-féle MARGIT-CREME gyor an és biztosan ható ártalmatlan szer szepők, májfoltok, bőrrákák, pattanások, kiütések s mindenemű bőrbaj ellen. A világ legelőkelőbb hölgyei használják és elragadtatással beszélnek annak pártján és csodás hatásáról. Egy tégely elhasználása után erről mindenké meg fog győződni

Legkedveltebb, legjobb háfestőszer a

MELANOGENE
fekete és barna színben.
Ezen kitiűnő és ártalmatlan készítménnyel haját, szakált, bajuszt pár percz alatt feketére vagy barnára lefesteni. A szín állandó és a természetes színtől meg nem különbözethető. Ártalmatlan és alkalmazása igen egyszerű. Nem piszkít. 11284
Ára 2 korona 80 fillér.

Postán utánvétellel vagy a pénz előzetes beküldése után küldi a készítő: **Földes Kelemen gyógyszer, Arad.** Budapesti főraktár: **Török József** gyógyszer, Király-u. 12 és Andrásy-út 29. Kapható minden gyógyszerárban.

FEJFAJÁS ELLEN FÉL PERCZ ANTI DOL
KAPHATÓ MINDEN GYÓGYSZERTÁRBAN!

Roskopf-rendszer frt 1.50
Svájci Roskopf-rendszer — frt 2.—
Arany-doblé (aranyhoz hasonló) — 2.25
Roskopf-patent — 3.50
Ezüst remont órák — 3.—
Kétős fedéllel — 4.—
Három csús fedéllel — 5.—
Omega-précis órák — 8.50
Maximéter-órák — 9.—
Schaffhauser-órák — 18.—
Ezüst páncél-áncok — 1.—
14 kar. arany páncél-áncok — 10.—
14 kar. arany órák — 8.—
14 kar. arany gyűrűk — 2.—

Verseny-ébredtő 19 cm. 1 frt.
Hélios-ébredtő — frt 1.50
Éjjeli világító — 1.58
Kétős haranggal — 2.—
Ingaórák, 71 cm. magasak — 3.50
Toronyújjal — 4.50
Zeneművel — 3.50
Schwarzwaldi, lakukkal — 2.50
3 évi irásbeli jótállással. Székfűtés utánvétel. Meg nem felelőért hat hónapon belül a pénz visszaküldetik vagy kicserélése megengedetik

MAX BÖHNEL, órák
Wien, IV., Margarethenstr. 38. €
Nagy (1000 képes) árjegyzék ingyen és bérmentve.

WACHTL ES TARSA BUDAPEST
IV., Eskü-út 6. sz. (Clotild-palota).
Ajánlja díszan felszerelt raktárát fényképezési készülékek és hozzávaló cikkekben.
Az általános elismert kitanó Wellington papírok és lemezek egyedülárúói.
Árjegyzék díjmentesen.

Serravallo CHINA-BOR VASSAL
erősítő szer gyengekedők, vérszegények és lábhadások számára. Étvágygerjesztő, idegerősítő és vérjavító szer. 11500 Kísérlet. Több mint 4000 orvos véleménye.
J. SERRAVALLO, Trieste-Barcelona.
Vásárolható a gyógyszerárban filléres üvegekben 4 K 2.60, egész literes üvegekben 4 K 4.80.

Férfiöltönyt
divatos szabással, gyapjuszövetből készült mérték után finom kivitelben. 25 kor.-ért
LICHTMANN SÁNDOR
szabómester, 11090
Budapest, Rottenbiller.u. 4B I. emelet.
Vidékre minták bérmentve.

SZENT-LÁSZLÓ (Püspök) gyógyfürdő
Nagyvárad mellett, Kernáts János fürdőberlő kezelése alatt. Kényelmes közlekedés. Vasúton Nagyváradtól 1/2, kocsin 3/4 órai távban. Május-águsztus hónapokban naponta 12, vasárnap- és ünnepnapokon 16 vonat közlekedik Nagyváraddal. A vasúti állomás a fürdőtelepen van.
Az európai hírt 41° C. meleg természetes hévíz jvalva van: az ízületek és izmok outos bántalmánál, idült és különösen savas ízületi loboknál, csonttörések és különösen visszamaradt vastagcsontoknál; köcsvényrűk és annak különböző alkafajánál; idegbajoknál, melyek rheumatusis alapon keletkeztek (ischiasnál); különöző bőrbajoknál, végre női bajoknál; belsőleg: heveny és idült gyomorban-talmánál, májbaajok és vesekövek esetében. Állandó fürdőorvos: dr. Nagy Ignác.
A különböző igények szerinti berendezett magyarány szobák napi ára 1 kor. 30 f. és 6 kor. között váltakozik. Gyógyterem (Cursalon) hírlapokkal, zongora, könyvtár és tekoasztallal. Terraszok szép kilátással. Éttermek, cukrászda, sétahelyek a fürdőtelepen és a mellette elterülő éserdőben. Az erdőben jó tekepálya és Lawn-Tennis.
Öt tükörfürdő és három kádfürdő kivül mórffürdők is vannak rendszeresítve. Fürdők 40 fillértől 1 kor. 20 fillérig. Elsőrendű, kitiűnő, állandó zenekar. — Telefon-összeköttetés Nagyváraddal. 11074
Vilányvilágítás. A legjobb kirándulás és szórakozási hely. Konyha és vendéglő a bérlő saját vezetése mellett. Prospektust kívánatra küld a fürdőkezelőség.

1900. Párisi világhíallítás Grand Prix.
KWIZDA FERENCZ JÁNOS
es. és kir. osztrák-magyar, román kir. és bolgár fejedelmi szállító, körgyógyász és Bécs melletti Korneuburgban.
KWIZDA-féle Restitutions-fluid
osász. és kir. szabadalma-sott mosóvíz lovak számára. Egy üveg ára 2 kor. 80 fill. 40 és 60 az udvari istállókban, a katonaság és magánosok nagyobb istállókban használatban van nagyobb elő- és utóerősítől, inak me-revségénél stb. az idomításnál kiváló munkára képesíti a lovakat.
Kwizda-féle Restitutions-fluid
csak a mellékelt véd-jeggyel valódi. Képes árjegyzéket ingyen és bérmentve Főrak-tár **Török József** gyógyszerár, Budapest, Király-u. 12., Andrásy-ut 26.

Csak „SICULIA” névvel ellátott üvegek valódiak.
A Málnási „SICULIA” forrás-víz
a sós savanyuvizek királya.
Sziklarétegeken átfurt artéz-forrás.
A gyomorégést rögtön megszünteti. Páratlan étvágygerjesztő. Azonnal ható különlegesség a feje, tüdő, torok, gyomor, vese, hólyag hurutos bántalmait ellen. Korányi, Kéty, Tauszk, Riegler tanár urak szakvéleményei a MALNÁSI Siculia forrást a kontinens legdusabb természetes alkalikus sós savanyuvizének minősítik. — Magyarországi főraktár: **Brázay Kálmán** BUDAPEST, József-körút 37.
Kapható minden gyógyszerárban, drogus- és fűszerkereskedésben. TELEFON 59—46.

MAGYARHON ELSŐ, LEGNAGYOBB ÉS LEGJOBB HIRNEVŰ ÓRAÜZLETE.
Alapított 1847.
Bräusweller János
Szegeden. Cs. és kir. kizárólagosan szab. chronometer- és műórák, főtálálója a remontoir ingóóráknak stb. stb.
ÓRÁK, ÉKSZEREK 10-ÉVI JÓTÁLLÁSSAL RÉSZLETFIZETÉSRE
Képes árjegyzék bérmentve. Javítások pontosan eszközöltetnek.

LYSOFORM
Franklin-Társulat nyomdája, Budapest, IV., Egyetem-utca 4. sz.
Gyártja Dr. Keleti és Murányi vegyészeti gyár, Újpest.

VASÁRNAPI UJSÁG
19. SZ. 1906. (53. ÉVFOLYAM.) SZERKESZTŐ HOITSY PÁL. FŐMUNKATÁRS MIKSZÁTH KÁLMÁN. BUDAPEST, MÁJUS 13.

Szerkesztési iroda: IV. Reáltanoda-utca 5. Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4. Előfizetési feltételek: Egész évre 18 korona. A Világkirándó-val 8 korona. negyedévenként 80 fillérrel több. Külföldi előfizetésekhöz a postallag meg-határozott viteldj is csatolandó.

LEVÉL A VEZUV TETEJÉRŐL.
Vesuvio, Eremo szálló, 600 m. magasan, 1906 május hó 1.
Kedves szerkesztő uram!
Husvét nagyhetén a cattarói öbölben ért a Vesuvio nagy erupciójának híre. A Bocche di Cattaro havasain, a montenegrói Lovesen tetőn, a Zelenika feletti Radostak ormain sárgás volt

a hó. A Vesuvio küldötte ide hamuját virágvasárnapján. Hogy ha jó hajó-összeköttetés lett volna át az olasz partokra és az egyetemi hallgatóimmal megállapított utazási programot nem kellett volna Bosznián keresztül ledolgoznunk, Dalmáciából egyenest a Vesuvióra siettem volna.
Igy azonban Budapesten keresztül csak 25-én érkeztem Napoliba.

Épen jókor, mert addig olyan felfordulás és rémület uralkodott itt, a Vesuvio is annyira megközelíthetetlen volt, hogy megfigyeléseimben ugyancsak akadályozva lettem volna. Április 25-én Napoli előtt 11 km. távolságban pilantottam meg a hajnali ködön keresztül az öreg Vesuviót. Első tekintetre láttam, hogy nem változtatta meg nagyon 1898-ból előttem ismerős alakját. Ilyen közel Napolihoz alig mutat

JÓZSEF FŐHERCEG ÉS AUGUSZTA FŐHERCEGNŐ A VIRÁGKIÁLLÍTÁS MEGNYITÁSÁN. — Balogh Rudolf fényképe.